

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" ผู้ร่วมชุมนุมทางการเมืองในปี พ.ศ. 2553¹

Human Dignity of "Proletariat" Who Attend Political Rallies in the Year 2010

กมลวรรณ ชื่นชูใจ

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" ผู้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองในปี พ.ศ.2553" เป็นการศึกษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนผู้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ-นปช.-หรือ "ไพร่" ที่ถูกสลายการชุมนุมภายใต้พระราชบัญญัติบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พุทธศักราช 2548 จากการศึกษาพบว่า ผลที่ได้รับจากการสลายการชุมนุม คือ การบาดเจ็บ/เสียชีวิตและถูกจับกุมในข้อหาก่อการร้าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้ารับบริการกลไกรัฐ 2 กลไก คือ กลไกในระบบสาธารณสุขและกลไกในกระบวนการยุติธรรม การไม่เคารพความเป็นมนุษย์ในกลไกสาธารณสุขเกิดจากทัศนคติของบุคลากรการแพทย์ที่มีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างจากผู้เข้าร่วมชุมนุม ทำให้ "ไพร่" ผู้ได้รับบาดเจ็บขาดความไว้วางใจที่จะเข้ารับการรักษาพยาบาล นอกจากนี้การไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" ผู้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง

¹ เป็นข้อสังเกตที่ผู้เขียนได้รับการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลเนื่องจากถูกสลายการชุมนุม ในเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ.2553 ให้กับคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ในพื้นที่ภาคอีสานได้ระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน พ.ศ.2555 ขอขอบคุณ คอป. มา ณ โอกาสนี้ และปรับปรุงเพิ่มเติมจากการรวมอภิปรายในหัวข้อ "การเมืองเรื่องสีเสื้อ" ในการสัมมนาวิชาการ หัวข้อ "อีสาน ลาว ขแมร์ศึกษา ในกรอบประชาคมอาเซียน" จัดโดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 28-29 พฤศจิกายน 2556 และนำเสนอครั้งแรกในการประชุมวิชาการที่มหาวิทยาลัยมหาดไทยเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2557

การเมืองยังปรากฏในการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย ดังการจับกุมคุมขังผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องกับคดีวางเพลิงศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 ซึ่งมีผู้ต้องหาที่ถูกจับโดยละเมิดหลักนิติธรรมและละเมิดรัฐธรรมนูญ เนื่องจากพระราชบัญญัติบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พุทธศักราช 2548 เป็นการงดใช้รัฐธรรมนูญในบางมาตรา สิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญจึงขัดแย้งกับพระราชบัญญัติ การบังคับใช้รัฐธรรมนูญจึงเปรียบได้ดังปืนเด็กเล่นที่ไม่สามารถทำลายรถถังได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ คักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" ผู้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญจึงไม่ผูกพันการตีความของศาล เพราะมโนทัศน์การศึกษากฎหมายของพระบิดานั้นเป็นการแบ่งแยกการรับรู้ (the partition of the sensible) ระหว่างกฎหมายและความยุติธรรม ซึ่งมีความสับสนเสี่ยงที่จะวิจารณ์อำนาจภายใต้ "พระปรมาภิไธย" คำพิพากษาจึงเป็นพื้นที่ของกฎหมาย/การเมือง ตลอดจนเป็นพื้นที่ของวัฒนธรรมการเมืองที่แข็งแกร่งที่สังคมไม่กล้าตั้งคำถาม/สงสัยกับความยุติธรรมในคำพิพากษาของศาล ดังนั้น คำพิพากษาจึงเปรียบดัง "รถถัง" ที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีแห่งอำนาจที่ทำให้รัฐธรรมนูญกลายเป็น "ปืนเด็กเล่น" และเป็นเพียงจินตนาการถึงสิทธิอันสวยหรูที่ไม่เป็นจริง ดังนั้น คักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" ผู้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองในปี พ.ศ.2553 จึงไม่ได้รับการคุ้มครอง ในทางตรงกันข้ามกลับถูกละเมิดอย่างถูกกฎหมาย

คำสำคัญ: ไพร่, การชุมนุมทางการเมือง

Abstract

This paper is a study of human dignity of the people who participated in political rallies of the National United Front of Democracy Against Dictatorship - NUFDD or "Phrai" (commoners). The rallies were dissolved under the Emergency Decree on Public Administration in State of Emergency of 2005. The study founded that the results of the rally dissolution were wounded people or death and arrested people with the charge of terrorists.

The results associated with two governmental mechanisms: public health and justice system. The disrespect for human dignity in the public health service arose from the different attitudes of the medical personnel from the protestors' attitudes. This caused the wounded "Phrai" people to distrust in receiving such treatment. Besides, the disrespect for human dignity also appeared in the law enforcement. For example, the arrested people in the case of burning the city hall of Ubon Ratchathani province on 19 May 2010. Their arrests violated the rule of law and the Constitution. The Emergency Decree on Public Administration in State of Emergency of 2005 had suspended some sections of the Constitution, so the rights guaranteed under the Constitution conflicted with the Act. Thus, implementation of the Constitution would be compared to a toy gun that could not destroy the real tank. The human dignity of "Phrai" who participated in political rallies under the Constitution seems to be non-binding by the court's interpretation, because legal education in Thailand is partition of the sensible between law and justice. This made public is at risk to criticize the authority under the "royal title". Verdict is the space of law and politics, and the space of strong political culture that the Thais never dare to ask or suspect the justice in the court's verdict. So, the verdict is compared to "the tank" full of technology of power that turned the Constitution into a "toy gun", and only the imagination to the non-exist beautiful rights. Thus, human dignity of "Phrai" who participated in the political rallies of 2010 has not been protected, instead violated by law.

Keywords: Proletariat, Political Rallies

บทนำ

"...อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 171 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีบริหารราชการแผ่นดินตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 5 สิงหาคม พุทธศักราช 2554 เป็นปีที่ 66 ในรัชกาลปัจจุบัน..."²

19 วันต่อมา

"...พฤติการณ์แห่งคดีสำหรับจำเลยที่ 5 ที่ 9 ที่ 12 และที่ 17 นับว่าอุกอาจและร้ายแรงอย่างยิ่ง ทรัพย์สินของทางราชการเสียหายจนไม่อาจที่จะเยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ มูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนถึง 92,260,155.90 บาท สมควรที่จะลงโทษเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างให้จำคุก คนละตลอดชีวิต ทางนำสืบของจำเลยที่ 5. ที่ 9, ที่ 12, และที่ 17 เป็นประโยชน์ ต่อการพิจารณา...มีเหตุบรรเทาโทษ...ฐานร่วมกันชุมนุมกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปในเขตที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน... คงจำคุกคนละ 8 เดือนฐาน ร่วมกันวางเพลิงเผาทรัพย์... คงจำคุกคนละ 33 ปี 4 เดือน รวมจำคุก 33 ปี 12 เดือน..."³

ภายใต้การปกครองในระบบอนาธิปไตย ข้อความข้างต้นคือคำอธิบาย สถานะทางกฎหมายของ "มูลนาย" และ "ไพร่", เป็นทั้งชัยชนะของมูลนายและความพ่ายแพ้ของไพร่ในคราวเดียวกัน, เป็นรางวัลที่มูลนายได้รับจากแรงงาน การเมืองของไพร่, ส่วนค่าตอบแทนที่ไพร่ได้รับคือการลงโทษในฐานะ "ผู้ก่อการร้าย"

ภายหลังจากต่อสู้ทางการเมืองกับ "อำมาตยาธิปไตย" เมื่อเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ.2553⁴ ความขัดแย้งดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจนถึงการชุมนุมของ

² ราชกิจจานุเบกษา วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2554

³ คำพิพากษาศาลจังหวัดอุบลราชธานี คดีหมายเลขแดง 2321, 2322/2555 วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2554 การอ้างคำพิพากษาต่อจากเชิงอรรถนี้หรือในภาคผนวก หากไม่ระบุเป็นอื่น ให้หมายถึงคำพิพากษานี้

คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) แม้ว่าจะสามารถจัดให้มีการเลือกตั้งได้ตามกติกาประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 แล้วก็ตาม แต่ความขัดแย้งระหว่าง "อำมาตย์/เลื้อเหลืออง/กปปส." และ "ไพร่/เลื้อแดง/นปช." ก็ยังไม่อาจหาข้อยุติลงได้ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จนนำไปสู่การรัฐประหาร โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าปมปัญหาอันยืดเยื้อครั้งนี้จุดประเด็นและปะทุอย่างรวดเร็ว/กว้างขวางมาตั้งแต่การยึดอำนาจโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 นั้นแล้ว

ภายหลังจากการยึดอำนาจโดย คมช.ใน พ.ศ. 2549 ความขัดแย้งที่รุนแรงที่สุดครั้งหนึ่งคือการสลายการชุมนุมในปี พ.ศ. 2553 เหตุการณ์ในครั้งนั้นถูกนำมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519 ว่ายากที่จะนำคนผิดมาลงโทษ เพราะ

"...เหมือนกับ การสังหารครั้งก่อน ความเป็นไปได้ที่กองทัพและกลุ่มคนที่สังฆาจะได้รับการยกเว้นโทษอีกครั้งและเหยื่อจะไม่ได้รับความยุติธรรม อีกครั้ง ผมร้องขอไอซีซี (ศาลอาญาระหว่างประเทศ) ให้ช่วยยุติการทำผิดแต่ไม่ต้องรับโทษที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า ซึ่งนำไปสู่การสังหารพลเมืองครั้งแล้วครั้งเล่า โดยให้เริ่มทำการสอบสวนกรณีการสังหาร ในปี 2553 และนำคดีนี้ขึ้นสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ..."⁵

รูปธรรมที่ยืนยันข้อสรุปดังกล่าวคือ

"...การสลายการชุมนุมที่แยกราชประสงค์... ระหว่างวันที่ 13-19

⁴ มีคดีเผาศาลากลาง 4 แห่ง ได้แก่ อุบลราชธานี มุกดาหาร อุตรดิตถ์ และขอนแก่น, ย้อนคดีเผา 4 ศาลากลางอีสาน : ขยายปมร้อนโดย ศูนย์ข่าวภาคอีสาน, [ระบบออนไลน์] ที่มา: <http://www.komchadluek.net> (10 กรกฎาคม พ.ศ.2557)

⁵ ความตอนหนึ่งของจดหมายถึงอัยการศาลอาญาระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2555 เรื่องคำร้องขอต่อไอซีซี ให้ช่วยเหลือนำความยุติธรรมมาให้เหยื่อผู้ถูกระทำจากเหตุการณ์นองเลือด ปี 2553 ในประเทศไทย เขียนโดย ศ.ดร.ธงชัย วินิจจะกุล มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-แมดิสัน สหรัฐอเมริกา, ธงชัย ย้ายยาดังความหวังสูงกับไอซีซี, [ระบบออนไลน์] ที่มา: www.prachatai.com/journal/2012/0741342 (20 เมษายน 2557)

พฤษภาคม พ.ศ.2553 ซึ่งรัฐบาลได้ส่งกำลังทหารพร้อมอาวุธสงครามและรถหุ้มเกราะ เข้าปิดล้อมพื้นที่การชุมนุม... ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต... ได้รับบาดเจ็บ... สูญหาย... สื่อต่างประเทศบางแห่ง... ขนานนามการสลายการชุมนุมดังกล่าวว่า... "สมรภูมิกรุงเทพมหานคร" สื่อไทย... ขนานนามว่า "พฤษภาอำมหิต" มีรายงานว่าทหารได้ยิงเจ้าหน้าที่แพทย์ซึ่งเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่ถูกยิง ...แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมมอบตัวกับตำรวจและประกาศสลายการชุมนุม ในวันเดียวกันได้เกิดเหตุการณ์เผาอาคารหลายแห่งทั่วประเทศ รัฐบาลจึงประกาศห้ามออกนอกเคหสถาน และทหารได้รับคำสั่งให้ยิงทุกคนที่ก่อความไม่สงบ⁶

รูปธรรมปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขคือ

"...ขอเรียนว่าตลอดสองปีที่ผ่านมา ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปราบปรามประชาชน เม.ย.-พ.ค.2553 ได้ถูกนำไปเปิดเผยในสื่อสาธารณะอย่างมากมายเสียจนสามัญชนที่มีวิจรรย์ญาณย่อมเห็นได้อย่างชัดเจนว่า รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ใช้กำลังอำนาจจนเกินกว่าเหตุล่วงละเมิดต่อสิทธิในชีวิตของผู้ชุมนุม จะมีก็แต่หน่วยงานของรัฐอย่าง กสม.(คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ), คอป.(คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ), ดีเอสไอ (กรมสอบสวนคดีพิเศษ), ตำรวจ, ทหาร ที่ยังไม่กล้าเผชิญหน้ากับความจริง และพยายามช่วยกัน 'ปิดฟ้าด้วยฝ่ามือ' ต่อไปจึงเรียนมาด้วยความสลดใจต่อความยุติธรรมที่ปกคลุมสังคมไทย"

บทความเรื่อง คัดค้านการตีความความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" ผู้ร่วมชุมนุมทางการเมืองใน พ.ศ. 2553 โดยจะพิจารณาคัดค้านการตีความความเป็นมนุษย์ของไพร่จากการเกี่ยวข้องกั กลไกอำนาจรัฐ 2 ส่วน คือ กลไกสาธารณสุขและกลไกกระบวนการยุติธรรม

⁶ [ระบบออนไลน์] ที่มา: <http://www.th.wikipedia.org> (16 มีนาคม พ.ศ.2557)

"ไพร่-ผู้ก่อการร้าย": คนชายขอบ

ลักษณะของไพร่ที่เข้าร่วมชุมนุม สามารถแบ่งลักษณะได้คร่าวๆ 2 ประเภท ดังนี้

Active ไพร่: ไพร่ที่มีความกระตือรือร้นทางการเมือง มีลักษณะดังต่อไปนี้

- มีศักยภาพในทางเศรษฐกิจที่สามารถพึ่งตนเองได้ ระดมทรัพยากรทางการเมืองเพื่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องรอการอุปถัมภ์จากมูลนาย คือ ส.ส. หรือหัวหน้าคณะ เป็นกลุ่มคนในหมู่บ้านที่เติบโตทางเศรษฐกิจจากนโยบายประชานิยม⁷

- เดินทางเข้าร่วมการชุมนุมด้วยตนเอง เมื่อเห็นว่ามิมีประเด็นทางการเมืองที่สมควรเคลื่อนไหว ไพร่กลุ่มนี้เป็นปัญญาชนของชุมชน/หมู่บ้าน กรณีก่อกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดอุบลราชธานี เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) อย่างแข็งขัน มีกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่ในรูปแบบต่างๆ มีช่องทาง/เครื่องมือสื่อสารเป็นของตนเอง

- มีชื่อเสียงของตนเองเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้ต่างจากคนเสื้อแดงกลุ่มอื่น เช่น แดงเสรีชน/แดงโอท็อป/ชักรงรบ/แดงตำบลเทพรักษา ทั้งที่อาศัยอยู่ในอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ แต่ปฏิเสธที่จะเรียกตนเองว่าแดงสุรินทร์ กลุ่มคนเหล่านี้ไม่ขึ้นตรงต่อ ส.ส.หรือหัวหน้าคณะหรือหากใช้ชื่อ นปช.จะต้องระบุถิ่นที่อยู่ของตนโดยระบุหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภออยู่ท้ายคำว่า นปช.

- มีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง แต่กิจกรรมมีส่วนส่งเสริม นปช.ส่วนกลาง เชิดชูพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เช่น กลุ่มชักรงรบจังหวัดอุบลราชธานี⁸ จัดทำบุญครบรอบวันคล้ายวันเกิดของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

⁷ นายพา พรหมโสภา อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี รับซื้อมันสำปะหลังในหมู่บ้าน สัมภาษณ์เมื่อ 23 มีนาคม พ.ศ.2555 และ นปช.ที่ กิ่งอำเภอสรีณรงค์ สุรินทร์ นายลาและนางคำปุ่น ศาลางาม สามิ-ภรรยา คู่หนึ่ง เล่าว่าตนมีฐานะยากจน ก็ยืมกองทุนหมู่บ้านไปรับซื้อของเก่าในกรุงเทพฯ มีรายได้คืนตั้งตัวได้ แต่เมื่อเกิดการปฏิวัติในปี พ.ศ.2549 เศรษฐกิจชะงัก ของเก่าที่รับซื้อไว้หรือกักตุนไว้ราคาตก ทำให้ขาดทุนหลายแสน เข้าร่วมชุมนุมและโดนแก๊สน้ำตา สัมภาษณ์เมื่อ พฤษภาคม พ.ศ. 2555

แต่งกลอนลำเล้าชีวิตของพันตำรวจโททักษิณ ออกเผยแพร่หรือทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ที่ทำทาจจนอาจถูกตีความว่าเป็นความรุนแรง เช่น การเผาขบวนรถยนต์ในวันที่รัฐบาลประกาศสลายการชุมนุม การเผาโลงศพ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดอุบลราชธานี จนนำไปสู่การดำเนินคดีในข้อหา "เผาศาลากลางจังหวัด" เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ.2553

- มีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์มูลนายในบางครั้ง มีข้อเสนอเชิงนโยบายหรือยุทธศาสตร์การเมืองในเรื่องต่างๆ ต่อรัฐบาลผ่านสื่อของตน เช่น กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดอุบลราชธานีซึ่งเชื่อมต่อกับมวลชนของตนผ่านสถานีวิทยุชุมชนหรือเว็บไซต์ช่องทางนี้จึงเป็นพื้นที่ในการแสดงออกทางการเมืองอย่างเปิดเผย

เมื่อสามารถวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลได้ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง ส.ส.กับไพร่ กลุ่มนี้จึงเป็นอิสระต่อกัน "Active ไพร่" จะไม่ขึ้นตรงต่อ ส.ส. ในจังหวัด แต่จะขึ้นตรงต่อผู้นำตามธรรมชาติของตน ดังกรณีฟ็องหัวหน้ากลุ่มชักรงรบเป็นจำเลยที่ 1 ในคดีเผาศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี ศาลก็ใช้พยานหลักฐานจากการจัดรายการวิทยุชุมชนของเขา โดยจังหวัดจะจัดเจ้าหน้าที่บันทึกเสียงของเขาในระหว่างการจัดรายการ⁹ ข้อยืนยันถึงความเป็นอิสระจาก ส.ส.คือ กลุ่มชักรงรบไม่ได้รับการช่วยเหลือเรื่องคดีจาก ส.ส.ในพื้นที่ ส่วนเสื้อแดงกลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดอุบลราชธานีก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันแม้ขณะที่กลุ่มชักรงรบถูกดำเนินคดีและในวันเกิดเหตุเสื้อแดงกลุ่มอื่นๆ ไปร่วมชุมนุมอยู่ที่กรุงเทพฯ

แม้จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับ นปช.คนละช่องทางกัน แต่มิได้หมายความว่า ทั้ง Active ไพร่ และ Passive ไพร่ จะมีจิตศรัทธาต่ออุดมการณ์ทางการเมืองของพันตำรวจโททักษิณฯ น้อยไปกว่ากัน แต่ด้วยข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและระยะทางจึงทำให้ต้องเข้าร่วมชุมนุมหรือกิจกรรมเคลื่อนไหวอื่นๆ ผ่าน ส.ส./หัวคะแนน

⁹ สมาชิกกลุ่มชักรงรบ จังหวัดอุบลราชธานี ยืนยันว่าเป็นเพียงการกระทำเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงออกถึงความไม่พอใจเท่านั้น

⁹ คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้า 58-63

Passive ไพร่: ไพร่กลุ่มนี้เข้าร่วมชุมนุมด้วยการจัดตั้งของมูลนาย¹⁰

-ไม่สามารถเข้าร่วมชุมนุมด้วยตนเอง เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ จึงมีการจัดตั้งโดยหัวคะแนน, ส.ส./อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ไปชุมนุมกันทั้งหมู่บ้าน มีค่าใช้จ่ายบางส่วนที่ต้องจัดหาเองเพื่อเข้าร่วมชุมนุม คนกลุ่มนี้ขึ้นชอบในนโยบายที่เขาไม่เคยได้รับในระบบการเมืองที่ควบคุมโดยนักการเมืองคนอื่น

-ข้อเสนอต่อทางออกของปัญหาการเมืองของไพร่กลุ่มนี้มักคล้อยตามมูลนาย มักมีคำตอบว่า "แล้วแต่พื้น"¹¹ การตัดสินใจในลักษณะที่ขึ้นอยู่กับมูลนายนั้นเป็นการแสดงออกถึงความอ่อนแอทางการเมืองอย่างหนึ่งของคนชนบท

Passive ไพร่นั้นสามารถระดมพลได้อย่างรวดเร็วตามจำนวนที่ นปช. ส่วนกลางต้องการ โดยการจัดการของ ส.ส. หรือมูลนายในหัวเมือง

นอกจากนี้ยังมีไพร่ในหมู่บ้านต่างๆ ที่ไม่เคยเข้าร่วมการชุมนุม เช่น บ้านหนองลิ้ม อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี แต่ติดตามสถานการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่องผ่านสถานีโทรทัศน์จากสัญญาณดาวเทียมซึ่งติดตั้งเกือบทุกครัวเรือน ผู้นำชุมชนให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช้การเข้าร่วมการชุมนุม เช่น การแต่งหมอลำ¹² เนื้อหาในกลอนลำเป็นการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกล่อมเกลาคิดทางการเมืองของไพร่ให้เห็นความสำคัญของนโยบายและแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจต่อชะตากรรมทางการเมืองของมูลนาย, ไพร่เหล่านี้กระจายตัวอยู่ในหมู่บ้าน ไม่ได้รับการจัดตั้งจากกลุ่มการเมือง/หัวคะแนน/หรือ ส.ส. กลุ่มใดเป็นแนวร่วมที่เป็นพลังเจียบของนปช.

¹⁰ ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการให้ข้อมูลโดยการจัดอภิปรายกลุ่ม -focus group- สมาชิก นปช.อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ที่อยู่อาศัยใต้การนำของ ส.ส., เรื่อง เหตุการณ์การถูกสลายการชุมนุมในเดือนพฤษภาคม 2553 สัมภาษณ์วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2555

¹¹ สมหมาย (นามสมมติ) นปช.สิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี การใช้นามสมมติเป็นความประสงค์ของผู้ให้สัมภาษณ์เนื่องจากความปลอดภัยของตน นปช.กลุ่มนี้อยู่ในเขตการเลือกตั้งที่ 7 ของ ชูวิทย์ พิทักษ์พร พัลลภ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) พรรคเพื่อไทย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2555 การเข้าร่วมชุมนุมได้รับการสนับสนุนจาก ส.ส.

¹² สัมภาษณ์ก้านันตวง วังสาธุน และภรรยา บ้านหนองลิ้ม อติตกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2557

ไพร่ในภาคอีสานยังรวมถึงกลุ่มคนที่เข้ามาขายแรงงานในกรุงเทพฯ ทั้งเป็นการชั่วคราวในยามว่างจากฤดูกาลทำนาและเป็นการขายแรงงานอย่างถาวร เป็นเจ้าของรถเข็นขายส้มตำ ขายเสื้อผ้าตามตลาดนัด ขับแท็กซี่หรือลูกจ้างในหน่วยงานราชการ¹³

การสลายการชุมนุมด้วย "กระสุนจริง-Life Firing Zone"¹⁴ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร, ปริมณฑลและจังหวัดที่มีการประกาศใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พุทธศักราช 2548 (พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ) เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2553 โดยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ก่อให้เกิดละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น เหตุที่มีเนื้อหาที่งดใช้รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 บางมาตรา พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ จึงมีเนื้อหาที่ละเมิดปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชนและละเมิดรัฐธรรมนูญ¹⁵

ผลจากการสลายการชุมนุมด้วยแก๊สน้ำตาทำให้บางคนไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ กลุ่มผู้หญิงไทยเชื้อสายเขมร¹⁶ ชาวบ้านไพรพัฒนา อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษที่ไม่สามารถทอผ้าได้เหมือนเดิม เนื่องจากไม่ได้เข้ารับการรักษาทันที ดวงตาเริ่มพร่ามัวและมีแนวโน้มว่าจะเลือนรางขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากนับตั้งแต่ไปชุมนุมและกลับมาเพราะถูกสลายการชุมนุมด้วยแก๊สน้ำตา โรงเรือนทอผ้าซึ่งสร้างจากไม้ไผ่ มุงด้วย

¹³ เช่น กลุ่มคนอีสานที่อาศัยอยู่แฟลตบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ซึ่งเป็นที่พักอาศัยของพนักงานกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพนักงานทำความสะอาดของ กทม. สัมภาษณ์ ยุพิน ศรียะกุล บ้านเดิมอยู่อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด สัมภาษณ์เมื่อ 13 พฤษภาคม 2555

¹⁴ **คุณบุญธรรม ทองสุข ถูกยิงศีรษะเสียชีวิต 10 เมษายน 53**, [ระบบออนไลน์] ที่มา: <http://redmay19.wordpress.com/> (13 กรกฎาคม พ.ศ.2557)

¹⁵ ดู กมลวรรณ ชื่นชูใจ "นิติรัฐ" ที่รุนแรง : วาทกรรมกฎหมายภายใต้สถานการณ์ "ฉุกเฉิน" และข้อความอารัมภบทของพระราชบัญญัติบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พุทธศักราช 2548 ตอนหนึ่งความว่า "พระราชกำหนดนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37 มาตรา 39 มาตรา 44 มาตรา 48 มาตรา 50 และมาตรา 51 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย" พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศใช้ในปี พ.ศ.2547 จึงต้องเทียบเคียงกับรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540

¹⁶ เขมร หรือขแมร์ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลักในพื้นที่เขตอีสานใต้ เช่น สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ศักยภาพของการทอผ้าของผู้หญิงชาติพันธุ์ขแมร์ในแถบนี้ถูกกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย นำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเรียกว่า นครชัยบุรีรินทร์ อันได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ข้อมูลเรื่องปัญหาการทอผ้าได้จากการสัมภาษณ์ ต้า เบ็ญมาศ บ้านไพรพัฒนา เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ.2555

หญ้าคาหลังเส็กๆ แห่งนี้ไม่มีใครมานั่งทอผ้า ผู้หญิงไม่ได้ร้องขอการเยียวยาจากรัฐ แต่ขอร้องให้ช่วยหาเงินมาซ่อมแซมโรงเรือนที่ผุพัง เพื่อจะได้ฟื้นฟูการทอผ้าในหมู่บ้านขึ้นอีกครั้ง¹⁷ นั่นเป็นอาชีพเดียวที่ผู้หญิงสามารถทำได้ในยามว่างจากการทอผ้าเป็นวิถีวัฒนธรรมพื้นฐานของผู้หญิงอีสาน ดังคำภาษิตที่ว่า "แม่หญิงต้องต่ำทุก"¹⁸ การถูกสลายการชุมนุมด้วยเหตุผลทางการเมืองส่งผลกระทบต่อวิถีวัฒนธรรม นอกจากปัญหาว่าไม่มีเงินรักษาแล้ว ยังมีปัญหาอื่นๆ อีก เช่น โรงพยาบาลในอำเภอไม่มีเครื่องมือตรวจดวงตาที่ทันสมัย ต้องส่งต่อมายังโรงพยาบาลในจังหวัดระยะทางจากโรงพยาบาลที่อำเภอบุญทริกหรืออำเภอสิรินธร ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนมายังโรงพยาบาลสรรพสิทธิ์ประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธาณีนั้นห่างไกลนับร้อยกิโลเมตรทำให้การมาพบแพทย์ตามนัดทำได้ยาก เนื่องจากไม่มีเงินสำหรับใช้จ่ายในการเดินทางเป็นสำคัญ สภาพเช่นนี้เกิดขึ้นได้ทั่วไปในหมู่คนจนที่เข้าร่วมชุมนุมกลุ่มนปช. สิรินธร และอาการขณะสัมผัสภาษณ์นั้น เริ่มมองไม่เห็นแล้ว¹⁹

การหนีตายภายหลังการสลายการชุมนุมและต้องหลบซ่อนตัวจากการจับกุมทำให้ผู้บาดเจ็บจำนวนหนึ่งปฏิเสธที่จะเข้ารับการรักษา ซึ่งหากยังมีชีวิตรอดกลับมาจากการสลายการชุมนุมในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ.2553 แล้วต่างต้องหลบหนี การบาดเจ็บดวงตานั้นมีอาการเรื้อรัง²⁰

นอกจากจะประสบปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อเข้ารับบริการสาธารณสุขแล้ว คนไข้จากการชุมนุมทางการเมืองยังพบกับทัศนคติด้านลบจากบุคลากรในกลไกสาธารณสุขจำนวนหนึ่ง ไพร่ได้รับการบริการอย่างมีอคติจากกระบวนการรักษาพยาบาล เราอาจพิจารณาความขัดแย้งในเบื้องต้นจากกรณีการสลายการชุมนุมครั้งนี้จากกลไกรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ส่วน คือกลไกของระบบสาธารณสุข และกลไกของกระบวนการยุติธรรม

¹⁷ มีการจัดผ้าป่าสามัคคีเพื่อระดมเงินทุนจำนวนหนึ่งโดยกลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

¹⁸ สุริยา สมทศุภดี, **แม่หญิงต้องต่ำทุก: พัฒนาการของกระบวนการทอผ้าและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในหมู่บ้านอีสานปัจจุบัน**, (นครราชสีมา: ห้องไทยศึกษานิตน์คน สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2537).

¹⁹ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2555

²⁰ สัมภาษณ์ สิงหนอก, นปช. ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2555

"โพร" ภายใต้อาณัติของระบบสาธารณสุข

ที่มา : www.google.co.th : ในภาพเป็นการรณรงค์ของ "sw.ยอนเกิน"

โพรทั้ง 2 ประเภทข้างต้นต่างได้รับ "บาดแผล" จากการชุมนุมทางการเมือง ทั้งบาดแผลทางกายและบาดแผลทางใจ

บาดแผลทางกาย: เป็นบาดแผลที่ได้รับจากการถูกสลายการชุมนุม เช่น ผู้เข้าร่วมการชุมนุมชาวจังหวัดนครราชสีมาคนหนึ่งถูกยิงด้วยอาวุธปืน M 79 ที่แขนซ้าย เส้นเอ็นขาด ขณะนี้ใช้การไม่ได้ ไม่ได้เข้ารับการผ่าตัดและต้องหัดใช้แขนขวาในชีวิตประจำวันเนื่องจากเป็นคนถนัดซ้าย ประกอบกับดวงตาถูกแก๊สน้ำตา เริ่มมองไม่เห็น²¹ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ส่วนการสลายการชุมนุมในต่างจังหวัด เช่นจังหวัดอุบลราชธานีก็มีผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากการถูกยิงในเหตุการณ์เผาศาลากลางด้วยเช่นกัน

สุวรรณีย์ ชาวจังหวัดสุรินทร์ วัยราว 60 ถูกยิงที่หน้าอกด้วยปืน M 79 เมื่อผ่าตัดแล้วต้องไปรับการตรวจที่โรงพยาบาลราชวิถี กรุงเทพฯ ทุก 3 เดือน ไม่สามารถนอนหงายได้ เจ็บราวเหมือนอกจะแยกออกจากกัน ต้องใช้ผ้าขาวม้ามัด

²¹ ถวิล ขมสันเทียะ นปช.ตำบลหนองหอย กิ่งอำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

เพื่อไม่ให้ปวดมากนัก²² หรือกรณีผู้ถูกสลายการชุมนุมชาวจังหวัดโยธธู รูปที่นำมาให้ดูขณะที่เขาอยู่ ในโรงพยาบาลนั้น ลำไส้ออกมาจากช่องท้อง แม้ว่าจะได้รับการผ่าตัดรักษาให้ฟื้นคืนอันตราย แต่ไม่สามารถทำงานใช้ชีวิตและร่างกายได้ตามปกติ แม้ว่าจะได้รับเงินเยียวยาแล้ว แต่เด็กหนุ่มอายุราว 20 เศษคนนี้คงไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ

บาดแผลทางใจ: ในกระบวนการชกประวัติของคนไข้เมื่อเข้ารับการรักษา ผู้เข้าร่วมชุมนุมจากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดสุรินทร์เล่าด้วยความรู้สึกเดียวกันว่า บุคลากรมีทัศนคติด้านลบต่อผู้ป่วย เมื่อถามว่าทำไมไม่ไปหาหมอที่โรงพยาบาลในจังหวัดเพื่อเข้ารับการผ่าตัดเส้นเอ็นที่แขนซ้าย เขาเล่าว่าแพทย์หรือพยาบาลจะบอกในทำนองเดียวกันว่า "ช่วยไม่ได้ ลุงอยากหาเรื่องใส่ตัวเอง" ซึ่งภรรยาเล่าว่า "เจ็บตัวแล้วยังเจ็บใจอีก"²³ ในขณะที่ป่าสุวรรณีย์ ไม่กล้าไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลประจำอำเภอเนื่องจาก "กลัวโดนฉีดยาให้ตาย"²⁴ ทั้งที่เป็นกระบวนการที่คนไข้ต้องการความเห็นใจ ต้องการความมั่นใจว่าบาดแผลจะได้รับการรักษา คำตอบลักษณะนี้เป็นทัศนคติทางการเมืองที่ "โพร" ไม่ไว้ใจ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่สร้างความหวาดระแวง/ตอกย้ำว่าเขาจะไม่ปลอดภัย การไม่ต้องการให้ใครซักถามว่าเหตุใดจึงถูกยิงด้วยอาวุธสงคราม/เหตุใดจึงถูกแก๊สน้ำตา ซึ่งเป็นบาดแผลที่ไม่ได้เกิดจากความรุนแรงที่ธรรมดาสามัญในชีวิตประจำวัน เช่น การปล้น/จี้/ฆ่า/อาชญากรรมบนท้องถนนและสามารถไปแจ้งความกับตำรวจเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดได้ แต่เกิดจากอาวุธสงครามอันเนื่องจากอาชญากรรมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ/โดยคำสั่งของรัฐเนื่องจากต่อต้าน/แข็งขัน/ขัดแย้งกับรัฐ ต้องการรักษาบาดแผลแต่ไม่ต้องการเปิดเผยความคิดทางการเมืองกับเจ้าหน้าที่รัฐ

บาดแผลทางใจไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับผู้ใหญ่ที่เข้าร่วมการชุมนุมเท่านั้น แต่บาดแผลยังเกิดขึ้นกับเด็กด้วย เช่น เด็กชายนิค (นามสมมติ) บุตรชายของธนูศิลป์ ธนูทอง ผู้ถูกจับกุมในคดีเผาศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานีไม่ยอมไปโรงเรียน เพราะ

²² สุวรรณีย์ พุดล่า, นปช.อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2555

²³ ถวิล ขมสันเทียะ, นปช. ตำบลหนองหอย กิ่งอำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

²⁴ สุวรรณีย์ พุดล่า, นปช.อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2555

"ครูที่โรงเรียนมีแต่เสื้อเหลือง"²⁵ หรือมีเยาวชนต้องออกจากโรงเรียนเพราะผู้ปกครองถูกจับกุม ในกรณีบุตรชายของ พิเชษฐ ฑาบุตรดา ซึ่งต้องหยุดเรียนมา 3 ปีแล้ว²⁶

นอกเหนือจากอคติทางการเมืองของบุคคลากรในกระทรวงสาธารณสุขที่ทำให้ผู้บาดเจ็บจากการชุมนุมไม่ประสงค์เข้ารับการรักษาลแล้ว ค่าใช้จ่ายก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถเข้ารับการรักษายาบาลได้ และเหตุที่เหยื่อถูกทำร้ายด้วยอาวุธสงคราม จึงต้องการการรักษาที่มีคุณภาพมากกว่าโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค เช่นเดียวกับผู้ติดเชื้อ HIV ที่อาการป่วยนั้นถูกมองด้วยมิติทางวัฒนธรรมว่าสาส์อนทางเพศ ทั้งที่มีคนติดเชื้อจำนวนมากไม่ได้มีพฤติกรรมเช่นนั้น กลไกการรักษาพยาบาลต้องเยียวยายาบาลแผลในใจผู้บาดเจ็บด้วย

ดังนั้น เพื่อคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" ในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลจะต้องใช้กลไกสาธารณสุขที่ต่างจากกลไกธรรมดา บุคลากรจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ข้ามพ้นความขัดแย้งทางการเมืองเพราะบาดแผลจาก (อาวุธ) สงครามเกี่ยวข้องกับการเมือง เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งบาดเจ็บทั้งร่างกายและจิตวิญญาณ การรักษาจะต้องมีหลักประกันว่าเขาจะไม่ได้รับการดูถูกเหยียดหยาม/เยาะเย้ย/ถากถางทั้งความคิดและการกระทำจนความเป็นมนุษย์ของเขานั้นต้องต่ำต้อยน้อยค่า²⁷ เพราะการเข้ารับการรักษายาบาลจะทำให้เขาถูกละเมิดสิทธิอีกครั้ง เหมือนกระบวนการยุติธรรมที่มีการชกความหญิงที่ถูกข่มขืนในชั้นพิจารณาคดีของศาล ต้องเปลือยภาพ/เปิดเผย/รื้อฟื้นความทรงจำอันเลวร้ายให้ผู้พิพากษาที่ (ส่วนใหญ่) เป็นชายให้ "เชื่อว่า" ว่าตนถูกข่มขืนจริง ต้องให้การในชั้นศาลอย่างเปิดเผยกลางห้องพิจารณาคดีต่อหน้าทนายความซึ่ง (ส่วนใหญ่) เป็นชาย ไม่นับรวมถึงการแจ้งความ/ให้ปากคำกับตำรวจที่ (ส่วนใหญ่) เป็นชายว่าตนถูกข่มขืนเพื่อนำร้องขอความเป็นธรรมตามกฎหมาย

²⁵ เด็กชายนิค ธนทอง (นามสมมติ) สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2555

²⁶ พิเชษฐ ฑาบุตรดา, สัมภาษณ์ วันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2557 ซึ่งเดินทางไปไกลเกลี้ยข้อพิพาทที่ศาลจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากต้องชดใช้ค่าเสียหาย ให้แก่รัฐเพราะศาลชั้นต้นพิพากษาว่ามีค่าเสียหายจำนวน 92,260,155.90 บาท

²⁷ ภายหลังที่มีการชุมนุมในนาม กปปส.จะเห็นว่า กลุ่มบุคคลหลักกลุ่มหนึ่งคือบุคลากรทางการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข

ผู้ช่วยจะต้องเข้ารับการรักษาด้วยความไว้วางใจ หากมีความหวาดหวั่นใจแล้วจะสร้างความเชื่อมั่นจากคนไข้ได้อย่างไร เมื่อพิจารณาแล้วเราจะพบว่าการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของไพร่ในบางส่วนของกลไกสาธารณสุขสะท้อนความรู้สึกผ่านการรักษาพยาบาล เป็นสิ่งที่ไม่น่าเชื่อว่าความขัดแย้งทางการเมืองจะทำให้บุคลากรทางการแพทย์จำนวนหนึ่งต้องละทิ้งจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน²⁸ แน่แน่นอนว่าทัศนคติเช่นนี้ไม่ใช่ภาพรวมของแพทย์/พยาบาลทั้งหมด เนื่องจากวงการแพทย์มีการมอบรางวัลแพทย์ชนบทดีเด่นที่กระจายตัวอยู่ในถิ่นทุรกันดารทุกปี เช่น ในเขตพื้นที่ภาคอีสานใต้ มีผู้ได้รับรางวัลแพทย์ชนบทในโรงพยาบาลภูสิงห์ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ²⁹

บทความเรื่องนี้ เป็นเพียงการชี้ให้เห็นความ "ธรรมดาสามัญ" ของปรากฏการณ์ที่ผู้เข้าร่วมการชุมนุมได้รับเมื่อเข้ารับการบริการทางการแพทย์และการยุติธรรมจากหน่วยงานของรัฐ ที่หากพิจารณาอย่างละเอียดเราจะพบความ "ไม่ธรรมดาสามัญ" เป็นความเคยชินที่เราไม่เคยตั้งคำถาม (the unthought)³⁰ พื้นที่ของโรงพยาบาลเป็นพื้นที่ของการดูแลรักษาชีวิต ย่อมเปี่ยมไปด้วยจิตอันการุณคังไม่มีผู้ใดจะคาดคิดว่าแพทย์/พยาบาลไม่อยากรักษา "คนไพร่"

เช่นเดียวกับความเคยชินที่ไม่เคย/ไม่กล้าตั้งคำถามกับกฎหมาย เพราะเชื่อว่ากฎหมายมีความยุติธรรม เมื่อไม่มีใครตั้งคำถามต่อความยุติธรรมตามกฎหมายจึงไม่ตั้งคำถามต่อปฏิบัติการของกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่อยู่ในรูปของ "คำพิพากษา" ด้วยเช่นกัน ในพื้นที่ของกฎหมายในนามของการตัดสินคดีหรือ

²⁸ ดู สุเทพ นำกองทัพลือเถื่อน เดินขบวนขัดขวางกรุงเทพฯ, ที่มา: <http://news.truelife.com/detail/3070196> สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2557 ในภาพมีการชกค่าชดเชยค่าหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณ คือ "หนึ่คนไข้ม้าไอ้ปู้"

²⁹ นายแพทย์กิตติภูมิ จุฑาสมิติ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลภูสิงห์ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

³⁰ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, Jacques Ranciere, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมมติ, 2550), หน้า 39. ในความหมายของ มิเชล ฟูโก ได้ตัวอย่างของสิ่งที่คิดไม่ถึง คือความเคยชินที่สังคมรับรู้/ยอมรับ ผู้เขียนคิดว่าเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ อาจเทียบได้กับวาทกรรมศาสนา การที่เราเชื่อมั่นในวัตรปฏิบัติของสงฆ์และพบว่ามิสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงจำนวนหนึ่งทำผิดพระธรรมวินัยจนขาดจากความเป็นสงฆ์ แต่ยังคงมีศาสนิกชนจำนวนหนึ่งที่ปกป้องด้วยความศรัทธา งานเขียนชิ้นนี้ก็เช่นกัน ผู้เขียนเชื่อว่าจะได้รับคำตอบได้ เพราะได้ปะทะกับวาทกรรมชุดใหญ่ที่ครอบคลุมสังคมนิติรัฐอยู่ คือวาทกรรมกฎหมายและภาคปฏิบัติการของวาทกรรมกฎหมายคือคำพิพากษายาบาลได้พระประมาภิไธย แต่บทความนี้เพียงแต่ชี้ให้เห็นฐานะของบุคคลในกฎหมาย

คำพิพากษาภายใต้พระปรมาภิไธยจึงไม่อาจเป็นอื่นนอกจากเป็นพื้นที่ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความยุติธรรมในพื้นที่ที่มี "ความยุติธรรมสถิตอยู่" นี้ โพรได้รับการปฏิบัติจากกฎหมายอย่างยุติธรรมหรือไม่อย่างไร

"โพร" ภายใต้กาลไกลของกระบวนการยุติธรรม

"...เราจะต้องระวังอย่าคิดเอาจดหมายไปปนกับความดีความชั่ว

ถ้าความยุติธรรม กดหมายเป็นคำสั่งเป็นแบบที่เราจะต้องประพฤติตาม

แต่กดหมายนั้นบางทีก็จะชั่วได้ ถ้าไม่ยุติธรรมก็ได้

ความคิดว่าอะไรดี อะไรชั่ว ถ้า อะไรเป็นยุติธรรม อะไรไม่ยุติธรรม

มีข้อที่จะเกิดขึ้นหลายแห่ง เช่นตามศาสนาต่างๆ

แต่กดหมายนั้นเกิดได้แห่งเดียว คือจากผู้ปกครองแผ่นดิน

ถ้าที่ผู้ปกครองแผ่นดินอนุญาตเท่านั้น"³¹

ในอดีตกฎหมายไทยคือกฎหมายตราสามดวงซึ่งกำหนดให้นายมีอำนาจเหนือไพร่/ทาส ทาสเป็นสมบัติของนายทาส เช่น "กฎหมายพระไอยการทาส" กำหนดว่าถ้าโกรธทาสให้ตีให้หลายจำ ตีให้กลัว ถ้าร้ายให้ขายทาสทิ้งได้ ถ้าก่อกบฏให้นำตัวส่งศาล ในกรณีที่ทาสก่อกบฏนายทาสมีหน้าที่นำตัวทาสส่งศาล โดยศาลจะออกหมายจับไปยังมูลนายของทาสคนนั้น นายจะถูกลงโทษหาก ไม่เชื่อฟังคำสั่งของศาล³² ทาสจึงเป็นสินค้าหรือสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่คน เมื่อไม่ต้องการก็ขายทิ้ง เมื่อไม่พอใจอาจกลั่นแกล้งได้ง่ายเพียงแต่หาเหตุให้มีความผิดและนำส่งตระลาการซึ่งเป็นเสมือนผู้ที่ผู้ปกครองแผ่นดินอนุญาตให้ใช้กฎหมายในนามของตน

คำสั่งศาล/คือคำพิพากษา/คือพื้นที่ "ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์"³³

³¹ อ่างใน จรัญ โฆษณานันท์, นิติปรัชญา, 2531 หน้า 35

³² "จ.มาตราหนึ่ง ผู้ใดคั่งเคียดแก่ข้าคนตนไซ้ ท่านให้ตีแต่กอให้หลายปราบแต่กอให้กลัว ท่านมิให้ล้มตายเลย ถ้ามันคนร้ายสั่งสอนมิได้ ให้ขายมันเสีย ถ้าตีมันตาย ให้ไหมโดยให้คักตีมือ ไม่ เหลก นั้นแล", กฎหมายตราสามดวง, เล่ม 2 หน้าที่ 67 และอมรา พงศาพิชญ์, ระบบอุปถัมภ์, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 141. ที่สุดในหน้าแรกของคำพิพากษา

³³ ข้อความที่มีตัวอักษรใหญ่ที่สุดในหน้าแรกของคำพิพากษา

นอกจากจะมีความหมายในทางกฎหมายและการเมืองแล้วยังมีความหมายในทางวัฒนธรรมกำกับไว้อีกด้วย เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นส่วนหนึ่งสังคมมาช้านาน เป็น "พ่อหลวงของปวงชน" การกำหนดให้วัน "พระราชสมภพ" คือวันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันพ่อเป็นสิ่งที่ยืนยันความหมายในข้อนี้ ภายใต้วัฒนธรรมการเมืองไทยคำพิพากษาจึงเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คำพิพากษาทำงานภายใต้ระบบกฎหมาย/ภายใต้โวหาร/ความเชื่อหลักเรื่องนิติรัฐ/นิติธรรม ทำให้คนที่นำคดีขึ้นสู่ศาลเชื่อมั่นว่าจะได้รับความยุติธรรม ดังคำขวัญที่ว่า "ศาลเป็นที่สถิตแห่งความยุติธรรม" เพราะบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นคำพิพากษาคือผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างเชี่ยวชาญด้านกฎหมายจนมีความรู้ความสามารถถึงขนาดที่จะทำงาน "ต่างพระเนตรพระกรรณ" แทนพระมหากษัตริย์ได้ เมื่อผู้ใดต้องโทษตามคำพิพากษาแล้ว สังคมโดยทั่วไปย่อมเชื่อว่าผู้้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดโดยไม่มี การตั้งคำถาม การวิพากษ์วิจารณ์คำตัดสินอาจจะเป็นการกระทำที่สุ่มเสี่ยงต่อการถูกกล่าวหาว่าหมิ่นอำนาจศาล

อคติว่าด้วยการจับกุมคุมขัง "โพร"

"กฎหมายทั้งปวงจะอ้างความยุติธรรมและถูกต้องเที่ยงตรงหรือจะอ้างความศักดิ์สิทธิ์ และประสิทธิภาพเต็มเปี่ยมอยู่ได้หรือไม่เพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับการใช้คือถ้าใช้ให้ได้ถูกวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นจริง ๆ แล้วก็จะทรงความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพอันสมบูรณ์ไว้ได้ แต่ถ้าหากนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์โดยการพลิกแพลงบิดพลิ้วให้ผันผวนไปด้วยความหลงผิดด้วยอคติ หรือด้วยเจตนาอันไม่สุจริตต่างๆ กฎหมายก็เสื่อมความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพลดลงทันที และกลับกลายเป็นพิษเป็นภัยของประชาชนอย่างใหญ่หลวง"

ความตอนหนึ่งในพระราชดำรัสในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรของสำนักอบรมแห่งเนติบัณฑิตยสภา ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันที่ 19 กรกฎาคม 2520³⁴

ในกรณีการจับกุมคุมขังผู้ต้องหาในคดีเผาศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี

³⁴ วาด รวี, วิกฤต 19-Crisis Nineteen, (กรุงเทพฯ : ศรีปัญญา, 2554).

เป็นการจับกุมคุมขังที่ละเมิดหลักนิติธรรม เช่น การล้อมจับถาวร แสทวิชูลุช³⁵ โดยใส่กุญแจมือกลางถนนนั้นเป็นการจับกุมที่ "หยามเกียรติ" ความเป็นมนุษย์ หรือจำลิมเอกสมจิตร สุทธิพันธ์ ที่ขับรถไปจอดดูเหตุการณ์หลังจากที่ศาลากลางถูกเผาแล้วและถูกถ่ายรูปเพื่อนำไปออกหมายจับ เมื่อเขาถูกเชิญมาให้ปากคำที่สถานีตำรวจ พนักงานสอบสวนกล่าวแก่เขาว่า "ผมจะแจ้งข้อหาอะไรดี"³⁶ หรือ บุญเหรียญ ลีลา³⁷ ช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็น อพปร. ด้วยการอำนวยความสะดวกโดยการโบกรถให้แก่ผู้สัญจรบนถนนหน้าศาลากลางฯ ขณะเกิดเหตุและถูกถ่ายรูปเพื่อนำไปออกหมายจับ เพียงแต่ผ่านไปในที่เกิดเหตุหากหยุดดูเหตุการณ์และถูกสายลับของทางราชการถ่ายรูปไว้ก็จะถูกออกหมายจับได้โดยง่าย การที่ตำรวจแถลงข่าวการจับกุมโดยนำปัทมา มูลมิล มานั่งต่อหน้าสื่อมวลชน โดยถูกลังใ้ นั่งก้มหน้านิ่งๆ และห้ามพูด³⁸ ซึ่งมีลักษณะ "ประจานให้อับอาย" ต่อหน้าสาธารณะ เพื่อแสดงอำนาจของตำรวจ เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา เป็นการทำลายหลักการเรื่องหลักไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า "ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้"³⁹

หรือการจับกุม ธนุศิลาป ธิบุทอง ที่บ้านแซนางนวล อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัด

³⁵ ถูกจับกุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2553 เขามีอาชีพขับรถสามล้อตุ๊กตุ๊กรับจ้างรับส่งนักเรียนตอนเลิกเรียน ที่ได้รับการแจ้งจากผู้ปกครองว่าวันนี้ไม่ต้องไปรับนักเรียน ขณะขับรถรับจ้างตามปกติเขาจอดรอรับบริการลูกค้าอยู่บริเวณตลาดไทรบุรี ซึ่งอยู่มุมหนึ่งของทุ่งศรีเมือง ขณะนั้นเป็นเวลาสาย ๆ มีตำรวจในเครื่องแบบยศจตุรจ 4-5 คน ตีวงล้อมรอบตัวเขา เขาเข้าใจว่าจะมาใช้บริการรถหรือมาถามทาง เมื่อเข้ามาถึง จึงแสดงรูป และถามว่าใช้รูปคุณไหม เขาบอกว่าใช่ ตำรวจจึงบอกให้ไปที่สถานีตำรวจ เขาถามว่าไปทำไม ตำรวจจึงบอกว่า เขาเป็นผู้ต้องหาศาลากลาง เขาตอบว่าดีจะจับรถตามไป แต่ตำรวจกลับจับใส่กุญแจมือข้างหลัง เขาขอให้ใส่ขังหน้า เพราะอายุคนที่เดินผ่านไปมา ตำรวจจึงใส่กุญแจตามที่เขาขอและขับรถสามล้อตุ๊กตุ๊กของเขาไปที่โรงพัก สัมภาษณ์เมื่อ มิถุนายน พ.ศ.2555

³⁶ สัมภาษณ์วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2555

³⁷ สัมภาษณ์ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2555

³⁸ วาสนา มาบุตร มารดาของนางสาวปัทมา มูลมิล จำเลยที่ 5 สมาชิกกลุ่มชกธงรบ ให้สัมภาษณ์เมื่อ พฤษภาคม 2555 ที่อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

³⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 39 วรรคสองและวรรคสาม และหลักการนี้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2

อุบลราชธานี โดยใช้ตำรวจนอกพื้นที่ไปล้อมหมู่บ้านไว้เป็นเวลา 3 วัน จับกุมขณะที่เขากำลังไถดินเพื่อเตรียมปลูกสวนยางพารา ซึ่งอยู่ห่างจากที่เกิดเหตุราว 100 กว่ากิโลเมตร ธนุศิลาป ธิบุทอง⁴⁰ เล่าว่าเขาไม่เคยเดินทางมาศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานีมาก่อนในชีวิต ในขั้นตอนการจับกุมภาพถ่ายที่ใช้แนบทำหมายจับคือภาพจากสำเนาทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง ในคดีนี้ตำรวจขอออกหมายจับจากศาลโดยใช้รูปถ่ายจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรจำนวน 8 คน⁴¹ การออกหมายจับด้วยวิธีการเช่นนี้คุกคามสิทธิของประชาชนอย่างรุนแรง ธนุศิลาป ธิบุทอง ถูกขังนาน 15 เดือน โดยที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าไม่มีความผิดทั้ง 2 ข้อหา คือข้อหาก่อการร้ายและข้อหาวางเพลิงฯ

ภายใต้การจับกุมที่ขาดพยานหลักฐานที่ชัดเจนขนาดที่พยานฝ่ายโจทก์คือ พันตำรวจโทศุภกรฯ ผู้ถ่ายรูปจำเลยไม่กล้ารับรองว่าบุคคลในภาพที่ตนถ่ายนั้นคือธนุศิลาป ธิบุทอง จากข้อความในคำพิพากษา ภาพทุกภาพที่อ้างว่าเป็นธนุศิลาป ธิบุทอง นั้น "จะมีลักษณะดำมืดมาก ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นบุคคลใด ส่วนแผ่นที่ 2 แม้จะไม่ดำมืดก็ไม่มีชัดเจนน.. ส่วนพันตำรวจโทศุภกรก็เบิกความเพียงว่าทราบจากชุดสืบสวนว่าบุคคลดังกล่าวคือจำเลยที่"⁴² จึงเป็นคำถามว่าหมายจับออกมาได้อย่างไรเมื่อหลักฐานที่ใช้ในการจับกุมคือภาพถ่ายที่ไม่มีชัดเจนนและมีลักษณะดำมืด ซึ่งไม่ใช่ "หลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิด" แต่ในกรณีนี้ไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้า โดยได้มีการออกหมายจับภายใต้พยานหลักฐานที่ "ชัดเจน" ว่าได้มีการกระทำความผิด จะเห็นว่าการนำผู้ต้องสงสัยที่เป็นคนจนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายมากเพียงแค่อำนาจรูป หรือหากไม่มีรูปถ่ายก็ใช้รูปจากฐานทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย

การออกหมายจับ/หรือการ "ผลิตข้อกล่าวหา"⁴³ ในคดีเผาศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานีจึงเป็นดุลพินิจที่ ต้องได้รับการตรวจสอบ แต่เนื่องจากไม่มีการ

⁴⁰ ในระหว่างถูกจับกุมภรรยาของธนุศิลาป-ตอกจันทร์ ธิบุทองและลูก-ต้องเดินทางมาเยี่ยม/ขึ้นศาลโดยเสียค่าเหมารถครั้งละ 1 พันบาท สัมภาษณ์ วันที่ 15 พฤษภาคม 2555

⁴¹ คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 40 บรรทัดที่ 15

⁴² คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 45 บรรทัดที่ 5-10

ตรวจสอบการใช้อำนาจการออกหมายจับ ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้พบการร้องเรียนต่อสื่อมวลชนว่ามีการจับผิดตัวบ่อยครั้ง ความผิดพลาดยืนยันได้จาก การออกหมายจับนับร้อยคน⁴⁴ จับกุมได้ 48 คน อัยการสั่งฟ้อง 21 คน ศาลพิพากษา ความผิดในคดีวางเพลิง 4 คน ส่วนข้อหาก่อการร้ายจำคุกคนละ 8 เดือน แต่ทั้ง 17 ถูกคุมขังอยู่นาน 15 เดือน ในจำนวนนี้มีผู้ที่ไม่มีความผิดในข้อหาใดเลยรวมอยู่ด้วย และขณะนี้ (สิงหาคม 2557) คดีอยู่ในระหว่างการพิพากษาของศาลฎีกา สิ่งเหล่านี้ เริ่มต้นจากการออกหมายจับของศาล

ขณะนี้ แม้ว่าจะยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉินในเขตจังหวัดอุบลราชธานีไปแล้วก็ตาม แต่สมาชิกกลุ่ม ชักธงรบหลายคนเชื่อว่าตนยังมีหมายจับอยู่ เพราะไม่ได้รับแจ้งว่ามีกรยกเลิก⁴⁵ การหลบหนีไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลผู้ต้องสงสัยในคดีเผาศาลากลางเท่านั้น แต่รวมถึง ผู้ที่กลับมาจากการชุมนุมที่กรุงเทพฯ ด้วย โดยหลบหนีไปยังประเทศเพื่อนบ้าน หลายคนต้องทำลายหลักฐานหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในการชุมนุม เช่น ทำลายบัตรสมาชิก นปช. เนื่องจากเกรงว่าจะไม่ปลอดภัย⁴⁶ และต้องหลบหนีอีกครั้งภายหลังการปฏิวัติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

ในระหว่างการคุมขังผู้ต้องหาคดีเผาศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี มีผู้

⁴⁴ ธงชัย วินิจจะกุล, ธงชัยย้ายที่ตั้งความหวังสูงกับไอซีซี, [ระบบออนไลน์] ที่มา: www.prachatai.com/journal/2012/0741342 (20 เมษายน 2557), ธงชัย วินิจจะกุล ใช้คำนี้ในจดหมายที่เขียนถึงศาลอาญาระหว่างประเทศ.

⁴⁵ พิเชษฐ ฑาบุตรดา ประมาณการว่าสมาชิกในกลุ่มชักธงรบมีหมายจับราวสามร้อยคน เนื่องจากวันเกิดเหตุ เป็นเลื้อยแดงกลุ่มเดียวที่ไม่ได้ไปชุมนุมที่กรุงเทพฯ และในระหว่างนั้นกลุ่มชักธงรบมีกิจกรรมที่แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ต่อรัฐบาล โดยก่อเหตุหน้าบ้านพักของ ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ และยังมีผู้ต้องหาอีก 2 กลุ่ม 2 คดี จำนวน 35 คน ถูกศาลพิพากษาในข้อหาก่อการร้ายเนื่องจากการเผาขบวนรถหน้าบ้านพัก ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ และถูกพิพากษาว่ามีความผิดโดยโทษจำคุกให้รอลงอาญา สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มชักธงรบ อำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานีเมื่อ วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ที่บ้านเลขที่ 1 ถนนพิชิตรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

⁴⁶ พิเชษฐ ฑาบุตรดา, สัมภาษณ์ วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ในคำพิพากษาใช้คำว่า "จำเลยที่ 1 กับพวก ซึ่งบางคน แยกฟ้องต่างหากและบางคนยังไม่ได้นำตัวมาฟ้อง" คนที่ยังไม่ได้นำตัวมาฟ้องหมายถึงผู้ต้องหาที่ยังจับตัวไม่ได้

⁴⁷ ต้า เบ็ญมาศ, "โพร" หมู่บ้านไพรพัฒนา อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ และเพื่อนในหมู่บ้านไพรพัฒนาหนีเข้าไป ในเขตประเทศเขมร สัมภาษณ์ วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ.2555

ต้องหาที่เจ็บป่วยและไม่ได้รับการประกันตัว โดยให้เหตุผลว่าเป็นคดีอาญาที่มีความร้ายแรง จนในที่สุดอาการป่วยรุนแรงถึงขั้นกลายเป็นอัมพาต⁴⁷ นอกจากนี้ยังมีผู้ต้องหาที่มีอาการประสาทหลอนเนื่องจากมีอาการเครียดที่ถูกคุมขัง สภาพการถูกคุมขังในเรือนจำยังหลอกลอนความรู้สึกของเขาอยู่ แม้เมื่อศาลยกฟ้องแล้ว และออกมาใช้ชีวิตตามปกติก็ยังอยู่ในอาการผวา⁴⁸ การไม่อนุญาตให้ประกันตัวเพื่อเข้ารับการรักษาจากแพทย์ในกรณีนี้ต่างจากกรณีคดีก้านันเปาะ หรือนายสมชาย คุณปลื้ม บิดาของนายสนธยา คุณปลื้ม หัวหน้าพรรคพลังชล ที่ออกมาจากการหลบซ่อน และให้ตำรวจจับกุมแต่ไม่ได้ถูกคุมขังในเรือนจำและเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลชลบุรีแพน หรือกรณีไอโซที่ ขับรถชนรถตู้โดยสารประจำทางสาย ธรรมศาสตร์-รังสิตบนทางด่วน หรือกรณีทายาทบริษัทเครื่องดื่มชูกำลังยี่ห้อหนึ่ง ที่ขับรถชนตำรวจสถานีทองหล่อ และลากศไปนับร้อยเมตร เหล่านี้เป็นปัญหาในการ บังคับใช้กฎหมายที่อคติกับคนจน⁴⁹

ดังนั้น ลิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญในการจับกุม คุมขังจึงไม่ได้รับการเคารพจากกระบวนการยุติธรรม เพราะการบังคับใช้กฎหมาย ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ การไม่พิจารณาความเดือดร้อนของจำเลยในการ เข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นสิ่งที่ยืนยันการให้ค่าชีวิตของผู้ต้องหาที่เป็นคนจน ดังนั้น หลักกฎหมายที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติ ต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้⁵⁰ รวมทั้งหลักการที่สอดคล้องกับ ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นจึงไม่ผูกพันการตีความของศาล

⁴⁷ ป่วยเป็นอัมพาตเนื่องจากเครียด ศาลไม่ให้ประกันตัวโดยให้เหตุผลว่าเกรงจะหลบหนี และล่ามโซ่ขณะนอนอยู่บนเตียงคนไข้, คำพลอย นະมี, สัมภาษณ์ ปรารถนา นະมี ภรรยาคำพลอย นະมี วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ในการประกันตัวต้องเช่าหลักทรัพย์ ญาติจึงมีการเตรียมหลักทรัพย์ไว้ล่วงหน้า หากไม่มีต้องเช่า แต่ศาลไม่ให้ประกันตัว แม้ว่าหลักทรัพย์นั้นจะไม่ถูกใช้แต่ยังต้องจ่ายค่าเช่าหลักทรัพย์อยู่ การซื้ออสังหาริมทรัพย์ของคนจนนั้นมีมูลค่าสูงกว่าคนรวย

⁴⁸ บุญเหรียญ ลิลา, สัมภาษณ์วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2555 วันที่ผู้เขียนไปสัมภาษณ์นั้น เมื่อภรรยาสอบถามจนแน่ใจแล้วว่าใครมาขอพบเขาจึงออกมาจากที่หลบซ่อนเพื่อให้ข้อมูล

⁴⁹ กมลวรรณ ชินชูใจ, "การเมืองใน(กฎ)หมายจับ : การบังคับใช้กับคนชายขอบ", วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 6(2) (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556), 61-86.

ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่าง "ไพร่-ผู้ก่อการร้าย" และ "ไอโซ-กลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ/สังคมสูง" กับผู้บังคับใช้กฎหมายจึงไม่เท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครมีอำนาจการต่อรองทางการเมืองกับ (ผู้บังคับใช้/ผู้ตีความ) กฎหมายมากกว่ากัน การบังคับใช้กฎหมายอาญาในปัจจุบันที่สามารถนำคนจนเข้าสู่กระบวนการคุมขังได้ง่ายไม่ต่างกับฐานะของทาสและมูลนายในกฎหมายตราสามดวง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ถูกยกเลิกเมื่อมีการปฏิรูปกฎหมายในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

อ่านสุนทรียศาสตร์ในคำพิพากษา: อ่านภาษาของการเมืองในกฎหมาย

การปฏิรูปกฎหมายในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์-พระบิดาแห่งกฎหมายไทย-นั้นวางอยู่บนพื้นฐานปรัชญาของการแบ่งแยกการรับรู้ระหว่าง "กฎหมาย" และ "ความยุติธรรม" ซึ่งยืนยันว่ากฎหมายปลอดจากการเมือง คำพิพากษาก็เช่นกัน แต่สำหรับ ฌาคส์ ร็องซีแยร์ แล้วตรรกะของการอธิบายแบบใดก็ตามคือตัวอย่างของภาษาการเมือง ตรรกะของการอธิบายความผิดของนักโทษในคำพิพากษาที่มีระเบียบของกฎหมาย 1 ชุดกำกับความผิด/ความถูกจึงเป็นตัวอย่างของภาษาการเมือง⁵¹ การเมืองโดยพื้นฐานในทัศนะของร็องซีแยร์ มีลักษณะสุนทรียศาสตร์ในความหมายของการทำทนายตั้งคำถามกับระบบการรับรู้ของสังคมที่ดำรงอยู่พร้อมการนำเสนอการรับรู้ชุดใหม่ ความเป็นการเมืองเป็นรูปแบบในการตั้งคำถามกับการจัดระเบียบควบคุมสังคม (the police) ซึ่งกฎหมายมีลักษณะเช่นนี้

ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองสมัยใหม่ (New Social Movements) อาวุธที่มีพลังสำคัญอย่างหนึ่งคือการผลิตวาทกรรมหรือผลิต "ความจริง" ขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อตอบโต้ฝ่ายตรงกันข้าม ดังความจริงเรื่อง "เผาบ้านเผาเมือง" ที่ฝ่ายอำมาตย์ใช้อธิบายเหตุการณ์ใน พ.ศ. 2553 กรณี "พาคคนไปตาย" ในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

⁵⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 39 วรรคสองและวรรคสาม/ความเห็นของ ผศ.ดร.สุภาวณีย์ อมรจิตสุวรรณ อาจารย์สาขากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2557

⁵¹ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน, (กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), หน้า 51, 53 และ 56.

35 หรือ "อย่าเลือกสัตว์เข้าสกา" ที่ฝ่ายเลื้อยเหลือองใช้เป็นโลแกนเพื่อบอยคอต การเลือกตั้ง 2554 หรือ "Shutdown Bangkok/Restart Thailand" ที่ กปปส. ใช้ในการเคลื่อนไหวขับไล่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ก่อนการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและสื่อความคิดถึงคนรุ่นใหม่ที่มีชีวิตอยู่กับคอมพิวเตอร์ ภาษาสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้คนอ่านคล้อยตาม ภาษาในงานการเมืองจึงสร้างทัศนะทางการเมืองใหม่ชุดหนึ่ง โดยมีเป้าหมายในการทำลายความชอบธรรมทางการเมืองของอีกฝ่ายหนึ่ง สร้างอารมณ์ร่วมไปกับคนเขียนภาษาเป็นเครื่องมือ (อย่างหนึ่ง) ที่ใช้ในงานรณรงค์ทางการเมืองสมัยใหม่ ภาษาจึงเป็นเครื่องมือ (อย่างหนึ่ง) ในการสร้างวาทกรรมหรือผลิตความจริง

ในการต่อสู้ทางการเมืองที่ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือก็เช่นกัน ภาษาในกฎหมายเป็นเรื่องกำหนดคุณค่าความถูกต้อง ความดี ความชั่ว อัดแน่นไปด้วยคุณธรรม และกำหนดมาตรฐานไว้หลายชุดหลายระดับ เช่นกำหนดระดับการรับโทษ เช่น คำว่า "โทษจำคุก" และ "โทษจำคุกให้รอลงอาญา" แม้จะถูกลงโทษเหมือนกันแต่ก็กำหนดมาตรฐานความดี/ความชั่วของจำเลยต่างกัน กฎหมายปรากฏตัวในรูปข้อกำหนดหรือการให้คำนิยามเพื่อทำให้กฎหมายมีความแน่ชัด⁵² เพราะภาษาที่แตกต่างเพียงเล็กน้อยก็อาจทำให้ความหมายเปลี่ยน/ฐานะเปลี่ยน/ความผิดหรือบทลงโทษก็อาจเปลี่ยนไปด้วย ภาษาในกฎหมายจึงมีความสำคัญ สิ่งที่ยืนยันถึงความสำคัญของภาษาในกฎหมายคือการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สร้างความขัดแย้งมาแล้วหลายครั้ง หากภาษาในกฎหมายไม่มีความเป็นการเมือง เหตุใดการแก้ไขรัฐธรรมนูญจึงแก้ไขยาก/แก้ไขไม่ได้ ซึ่งหากภาษาไม่มีความเป็นการเมืองแฝงฝังอยู่ เหตุใดการยกร่างรัฐธรรมนูญจึงนำมาสู่ความขัดแย้งถึงขนาดต้องนำขึ้นสู่การตีความของศาลรัฐธรรมนูญ⁵³ การเขียนกฎหมายรัฐธรรมนูญจึงมิใช่มี ความหมายเพียงการจรดปลายปากกาลงบนแผ่นกระดาษที่ว่างเปล่าเท่านั้น หากแต่กำหนดผลประโยชน์ทางการเมืองผ่านภาษาของกฎหมายด้วย

⁵² เช่น กฎหมายเรื่องบุคคล อะไรคือ โหมะ/โหมะยะ/คนไร้ความสามารถ/คนเสมือนไร้ความสามารถ/ผู้ไม่อยู่/ผู้สาบสูญ ล้วนมีความหมายเฉพาะ

⁵³ เช่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 291 เรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

แม้รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 มีการกำหนดคุณสมบัติรัฐมนตรีว่า "ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท"⁵⁴ คำถามคืออย่างไรจึงจะถือว่าจำคุกหรือไม่จำคุก หากรัฐมนตรีคนหนึ่งถูกตัดสินให้ถูกจำคุกแต่โทษจำคุกให้รอลงอาญาไว้ก่อนตามคำพิพากษา กรณีเช่นนี้จะตีความอย่างไร ปัญหาคือการจำคุกในลักษณะอย่างไรจึงจะถือว่าขาดคุณสมบัติการเป็นรัฐมนตรี ซึ่งได้เกิดการโต้เถียงกันว่าไม่ได้จำคุกจริงเนื่องจากไม่ได้ไปอยู่ใน "พื้นที่ของคุณ" จึงต้องถือว่าไม่เคยจำคุกและไม่ขาดคุณสมบัติการเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ ในการบังคับใช้กฎหมายในเวลาต่อมาในคดีฟ้องการเลือกตั้งเป็นโมฆะ และศาลได้พิพากษาจำคุกคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งบุคคลดังกล่าวไม่ได้รับการประกันตัว⁵⁵ การที่ศาลไม่ให้ประกันตัวทำให้คณะกรรมการเลือกตั้งผู้นั้นถูกนำตัวไปอยู่ในพื้นที่ของคุณ ซึ่งเป็นการ "จำคุกจริงๆ" มิให้ช้ารอยปัญหาการตีความที่รัฐสภาเคยประสบเมื่อต้องถอดถอนรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง กฎหมายจึงทำงานผ่านภาษาซึ่งสิ้นไหลไม่มีความหมายตายตัว หากภาษามีความหมายชัดเจนตายตัว ผู้มีหน้าที่ "ตีความกฎหมาย" หรือบังคับใช้กฎหมายในทุกระดับจะไร้อำนาจ ตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล ดังนั้น การตีความจึงเป็นหัวใจของ (นัก) กฎหมาย เพราะการตีความของแต่ละครั้งหมายถึงผลประโยชน์/ความเป็นความตาย/เสรีภาพ/การจ้องจ่าร่างกาย/การได้มาซึ่งอำนาจ/การสูญเสียอำนาจ

เนื่องจากศาลยุติธรรมไทยใช้ระบบกล่าวหาเพื่อนำไปสู่ความยุติธรรม หากไม่มีข้อกล่าวหาจะไม่มีวัตถุในการตีความ ดังนั้น ในทุกๆ คดี ผู้พิพากษาต้องมีหน้าที่พิสูจน์ความจริงให้ปรากฏ กระบวนการจึงเริ่มต้นจากการกล่าวหาว่าจำเลยมีความผิด จะต้องทำการพิสูจน์ความผิดตามข้อกล่าวหาเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับกระบวนการยุติธรรม โดยต้องทำการ "วินิจฉัย/พิเคราะห์" ปัญหา ซึ่งจะทำให้ผลที่ออกมามีความน่าเชื่อถือ ดังเช่นการวินิจฉัยโรคของแพทย์ ซึ่งมีความเป็นวิทยาศาสตร์

⁵⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 206 (5)

⁵⁵ คมชัดลึก, ศาลอาญา พิพากษา 3 กต. จำคุก 4 ปี โดยไม่รอลงอาญา และไม่ให้ประกันตัว, [ระบบออนไลน์] ที่มา: http://news.sanook.com/politic/0/politic_10841.php (10 กรกฎาคม 2557).

ปราศจากอคติเพราะผ่านการคิด/พิสูจน์อย่างรอบด้าน ในเบื้องต้น "ความจริง" มี 2 ชุด คือจากโจทก์/จำเลย ความจริงสร้างจากพยานหลักฐานที่นำมาหักล้างกัน ศาลจึงตัดสินความจริงจากการรับฟังพยานหลักฐานของทั้ง 2 ฝ่าย เมื่อฟังหลักฐานทั้ง 2 ฝ่ายแล้ว ศาลก็ต้องวินิจฉัย/พิเคราะห์หรือประกอบสร้างความจริง ในสายตาของตนเอง ความจริงที่ถูกต้อง/พิพากษา/ตัดสินนั้นเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "ความยุติธรรม" ดังนั้น ความยุติธรรมจึงเกิดจากการตีความของศาล ในคดีนี้ศาลเริ่มต้นดังนี้

"...ศาลจังหวัดอุบลราชธานี...เรื่อง ความผิดต่อความมั่นคงของ รัฐภายในราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตราย..."⁵⁶

ข้อกล่าวหาถูกสร้างขึ้นอย่างครอบคลุม/กว้างขวางเพื่ออุดช่องว่างของกฎหมาย⁵⁷ การกล่าวหาอย่างซ้ำๆ เพื่อ "ผลิตข้อกล่าวหา"⁵⁸ มีการตีความไปพร้อมกันด้วย เช่น "กล่าวหารัฐบาลด้วยถ้อยคำอื่นๆ อันเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อทำให้ ประชาชนเกลียดชังรัฐบาล...จึงมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ และมีใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต..."⁵⁹ หรือ "...ก่อให้เกิดความเสียหาย...อันเป็นทรัพย์สินของประเทศ...อันก่อให้เกิดและน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ..."⁶⁰ หรือ "...ได้ร่วมกันกระทำความผิดดังกล่าว เพราะเหตุที่ได้มีการก่อและโฆษณาและประกาศนั้น"⁶¹

การกล่าวซ้ำๆ ในด้านหนึ่งก็เพื่อประกอบสร้างความจริงที่ใกล้เคียงกับข้อกล่าวหา เช่น ⁶²

⁵⁶ คำพิพากษาศาลจังหวัดอุบลราชธานี คดีหมายเลขแดงที่ 2321,2322/2555 ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2557 หน้า 1

⁵⁷ ดูปัญหาที่ต้องวินิจฉัยของศาลในภาคผนวก หรือคำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้า 19 -20 ในภาคผนวก

⁵⁸ ประชาไท, ธงชัยย้ำย้ำตั้งความหวังสูงกับไอซีซี, [ระบบออนไลน์] ที่มา: www.prachatai.com/journal/2012/0741342 (20 เมษายน 2557).

⁵⁹ คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้า 3 บรรทัดที่ 5-6/10-12

⁶⁰ คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้า 4 บรรทัดที่ 10-12

⁶¹ คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้า 7 บรรทัดที่ 7

"จำเลยที่ 1 กับพวก...ร่วมกันก่อการร้ายโดยการกระทำการหลายอย่างเป็นขั้นตอน กล่าวคือ...ทั้งนี้ จำเลยที่ 1 กับพวกกระทำการดังกล่าวโดยมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน"⁶³

การสร้างความจริงจึงเริ่มจากการกล่าวหาว่ามีเจตนา การอธิบายว่า "กระทำอย่างมีขั้นตอน" เพื่อนำไปสู่ "เจตนา" ที่ใกล้เคียงกับความจริง 2 ฉาก คือความจริงที่ต้องการสร้างจากพยานหลักฐานและความจริงในข้อกฎหมาย เมื่อมีคนเชื่อในข้อกล่าวหา กระบวนการประกอบสร้างความจริงจะชัดเจนมากขึ้น การกล่าวเข้าไปซ้ำมาจนดูเป็นความจริงสามารถนำไปสู่ข้อสรุปโดยปราศจากข้อสงสัย ไม่มีการตั้งคำถาม

การตีความเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการกล่าวหา เช่น ในการกล่าวหา/ตีความการกระทำของผู้ต้องหา เช่น "กระทำอย่างมีขั้นตอน",⁶⁴ ขั้นตอน คือทบทวนหน้าต่าง/โยนขวดที่บรรจุน้ำมัน/เทน้ำมันเข้าไปในอาคาร/แล้วจุดไฟเผา รูปแบบการเขียนที่เข้าไปซ้ำมาเป็นกระบวนการกลมกล่อม (socialization) ให้คนอ่านมีจินตนาการและสร้างความจริงขึ้นมาตามภาษาที่เขียนขึ้น

เมื่อไม่อาจรู้/เข้าถึงความจริงได้ การตีความจึงเข้ามาเกี่ยวข้อง ศาลจึงต้องใช้การพิเคราะห์⁶⁵ การพิเคราะห์มีแนวโน้มจะให้ความสำคัญตามพยานหลักฐานของโจทก์⁶⁶ ซึ่งผ่านการตีความของอัยการ/โจทก์มาก่อนแล้ว การยกเหตุผลใน

⁶² หรือในกรณีคดีเผาศาลากลางจังหวัดอุดรธานี "ตอนหนึ่งของคำพิพากษา ศาลได้บรรยายพฤติกรรมของจำเลยว่า "ในการชุมนุมจำเลยได้มีการปราศรัยปลุกระดม ยุยงแก่กลุ่มผู้ชุมนุมให้บุกเข้าไปภายในที่ว่าการอำเภอและจวนผู้ว่า และพูดขึ้นว่า "เผาเลย เผาเลย ไปเผาที่ว่าการอำเภอ เผาอำเภอ แล้วเผาจวนผู้ว่า ด้วย เผา เผา...." ดู คมชัดลึก, **ย้อนคดีเผา 4 ศาลากลางอีสาน: ขยายปมร้อนโดย ศูนย์ข่าวภาคอีสาน**, [ระบบออนไลน์] ที่มา: <http://www.komchadluek.net> (10 กรกฎาคม พ.ศ.2557).

⁶³ ดูตัวอย่างคำชี้ ๆ เรื่องเสียงปืน/อาวุธได้ในภาคผนวกเชิงอรรถที่ 64(3)

⁶⁴ ดูตัวอย่างของอธิบายการกระทำอย่างมีขั้นตอน/การเผาศาลากลางในภาคผนวก

⁶⁵ "พิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์และจำเลย...ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นว่า...มีคนร้าย...บุกเข้าไปภายในบริเวณศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานีแล้วจุดไฟเผาอาคารศาลากลาง." หรือดูคำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่

⁶⁶ ดูรายละเอียดความเชื่อของศาลในภาคผนวก หรือ ดูคำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 25 บรรทัดที่ 6 : "เชื่อว่าในช่วงเวลาดังกล่าวมีความซบถมาก ดังนั้น การรับฟังพยานหลักฐานส่วนหนึ่งจึงต้องอาศัยภาพถ่ายที่ได้จากการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไว้มาประกอบพิจารณาด้วย"

ทิศทางเดียวกับโจทก์ก็จะนำไปสู่การสร้างข้อสรุป/การตีความ/การพิพากษาของศาลว่าการวางเพลิงเกิดจาก "กลุ่มคนดังกล่าว"⁶⁷ คือจำเลยทั้ง 4 คนที่ถูกพิพากษาจำคุกคนละ 33 ปี 12 เดือน⁶⁸

ในการอธิบายข้อกล่าวหาหรือสร้างความจริงเรื่องผู้ก่อการร้ายที่มีน้ำหนักนั้นต้องอธิบายผ่านการใช้อาวุธ⁶⁹ เพราะสองมืออันว่างเปล่าของจำเลยไม่สามารถทำการก่อการร้ายได้และยังเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ การก่อการร้ายจึงต้องไม่สงบและมีอาวุธ หากไม่มีอาวุธจะทำให้ข้อกล่าวหาไม่มีน้ำหนัก คำพิพากษาจำต้องชี้ให้เห็นว่าจำเลยมีอาวุธ/ใช้อาวุธประทุษร้าย ดังปรากฏว่าอาวุธของจำเลยจึงมีหลายชนิด แต่ละชนิดมี (จำนวน) มาก การบรรยายการใช้อาวุธ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกล่าวหาว่ามีกรก่อการร้าย มีการอธิบายถึงอาวุธใน 3 ลักษณะ คือ อาวุธมีหลายชนิด อาวุธมีจำนวนมากและใช้อาวุธอย่างประทุษร้าย

การกล่าวหาว่าอาวุธมีจำนวนมาก เป็นการใช้จ่ายขยายในเชิงปริมาณเพื่อสื่อภาพความร้ายแรง เพราะลำพังชนิดการใช้สิ่งของ เช่น หนังสติ๊ก/ก้อนหิน/ลูกแก้ว/ไม้/ขวดน้ำพลาสติก/ขวด/ ไม่มีพยานภาพถึงขั้นกระทำการก่อการร้าย/ไม่สามารถสร้างภาพให้เห็นถึงพยานภาพแห่งการทำลายล้างจนถึงขนาดที่จะนำมาใช้ในการก่อการร้ายได้ เพื่อให้เป็นความจริงที่สมจริง จึงต้องทำให้หนังสติ๊ก/ลูกแก้ว/ก้อนหิน/ก้อนอิฐ/ขวดน้ำพลาสติก/ท่อนไม้ กลายเป็น "อาวุธ" ที่มีความร้ายแรง และ "ยกระดับ" ความรุนแรงให้มีพยานภาพผ่านการใช้ภาษาด้วยการใช้คำว่า "ประทุษร้าย/บังอาจ" คำที่สื่อความหมายในทางลบมาขยายความ หรือทำให้ดูว่าการใช้อาวุธมีความสมจริงโดยอธิบายถึงวิธีการใช้อาวุธใช้อย่างมีเจตนาต่ออาคารศาลากลางจังหวัด-ด้วยการขว้างปา/ยิง โดยมีฉากที่คำพิพากษาพูดถึงการใช้อาวุธในลักษณะต่างๆ⁷⁰ ทั้งนี้เพื่อตอกย้ำความผิดฐานก่อการร้ายและมีเจตนาจึงอธิบายการใช้อาวุธว่า "ซึ่งตลอดเวลา

⁶⁷ ศาลใช้คำนี้โดยรวม ๆ ในหลาย ๆ แห่ง ซึ่งเป็นการตีความแบบเหมารวม และสิ่งที่ยืนยันว่า "โพร" ไม่มีตัวตนเหมือนที่เราใช้ว่า คนพวกนั้น

⁶⁸ ดูการตีความของศาลในส่วนนี้ได้ที่ภาคผนวก

⁶⁹ ดูคำอธิบายเกี่ยวกับอาวุธหลายแห่งในภาคผนวกของเชิงอรรถที่ 64(3)

⁷⁰ ในคำพิพากษาศาลชั้นต้น ภาพการบรรยายการใช้ "อาวุธ" ของคนเสื้อแดงมีมากพอๆ กับคำให้การของโจทก์และจำเลย ในเรื่อง "ปืน/เสียงปืน/คนเจ็บที่ถูกยิง/ทหารถือปืน ฯลฯ" แต่ปืนไม่ถูกตีความว่าเป็น "อาวุธ"

ที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นนี้ กลุ่มผู้ชุมนุมขว้างก้อนหิน อิฐ และใช้หนังสือตีก็ยิงเข้าไปภายในบริเวณศาลากลางตลอด" โดย "พยานทำการบันทึกภาพจำเลยที่ 14 ขณะใช้หนังสือตีก็ยิงเพื่อเปิดทางให้กลุ่มคนดังกล่าวเข้ามาภายในบริเวณศาลากลาง"⁷¹ ขณะนั้นจำเลยไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุ

นอกจากคำพิพากษาจะพยายามเชื่อมโยงภาพลักษณ์ของอาวุธเข้ากับ การก่อการร้ายแล้ว คำพิพากษายังอธิบายเพื่อทำลายความชอบธรรมของเหยื่อ อีกด้วย เช่น เลื่อนแดงไม่ยอมเจรจากับผู้ว่าฯ แต่เลื่อนแดงไม่รับฟัง ทำให้ภาพ ของคนเลื่อนแดงเป็นกลุ่มคนที่ใช้อารมณ์ ไร้เหตุผล/ไม่อยู่บนบรรทัดฐานของเหตุผล/ ใช้กำลัง ซึ่งเป็นเหตุผลที่มุ่งสนับสนุนการกระทำที่เป็น การก่อการร้าย และใช้ "อาวุธ" ทำร้าย เลื่อนแดงทำลายรถดับเพลิง/ทำลายสายฉีตรถดับเพลิง หรือการทำลายความ ชอบธรรมทำได้โดยการทำให้เหยื่อ "มีการกระทำ" ในทางอาญา⁷² คำพิพากษามีความ โน้มเอียงที่จะตำหนิเหยื่อ/ตีความ/ให้เหตุผลต่อการกระทำของเหยื่อให้สอดคล้อง กับความผิดที่ตั้งข้อกล่าวหาไว้ตามกฎหมาย เช่น "และการที่จำเลยที่ 4 เดินเข้าไป ยังบริเวณศาลากลางในขณะนั้นก็ย่อมไม่ชอบเช่นกัน ประกอบกับเมื่อเข้าไป ได้ร้องด่าทอหา แม้จะมีการตะโกนไม่ให้ทอหาประชาชนก็ตาม แต่ประชาชน บุกรุกเข้าไปและทำลายทรัพย์สินของราชการ แสดงให้เห็นถึงเจตนาว่าได้กระทำ เพื่อปกป้องและเปิดโอกาสให้กลุ่มคนดังกล่าวกระทำการได้สะดวกยิ่งขึ้น ยิ่งกว่า มีเจตนาเพื่อปกป้องประชาชนโดยบริสุทธิ์"⁷³ ข้อความดังกล่าวเป็นภาษาการเมือง วิธีการให้เหตุผลที่เป็นตรรกะแบบตำรวจมีหน้าที่จัดระเบียบและควบคุม⁷⁴ ไม่มี ช่องว่างให้แสดงออกถึงความไม่พอใจ ซึ่งเป็นตัวอย่างของ "วิธีคิดและวิธีการให้ เหตุผลแบบลดหลั่นและลดทอน (deduction reasoning)"⁷⁵

⁷¹ คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 25 บรรทัดที่ 4 / คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 24 บรรทัดที่ 2-3

⁷² มีการกระทำและมีผลของการกระทำ เช่น : พังรั้ว/เจ้าหน้าที่ทหารที่วางกองกำลังอยู่...จึงถอยกลับ หรือ : คนเลื่อนแดงใช้ก้อนอิฐขว้าง (ใช้อาวุธ)/ประเมินสถานการณ์แล้วไม่ปลอดภัย จึงถอนกำลังกลับ หรือ : ขว้างปากก้อนหิน/ไม่เจรจา-(ใช้อาวุธ)/คนของผู้ว่าฯ ถอยกลับเข้าไปภายในอาคารหรือ : ขว้างปากก้อนหิน/มาดับของถูกทำไม่-(ใช้อาวุธ) เจ้าหน้าที่ดับเพลิงต้องล่าถอย ตูภาคผนวก

⁷³ คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 27 บรรทัดที่ 12

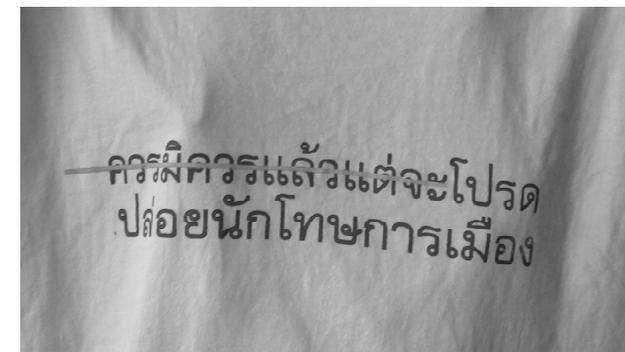
⁷⁴ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, *สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน*, หน้า 53.

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53.

การทำลายความชอบธรรมของเหยื่อในด้านหนึ่งก็เป็นสนับสนุนความเชื่อ ตามที่โจทก์ฟ้อง เช่น "พิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์และจำเลยทั้งสี่สิบเอ็ดแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ในเบื้องต้นว่า ในวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง มีคนร้าย ร่วมกันชุมนุมและมั่วสุมกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ร่วมกันเผาขบวนรถยนต์ บุกรุกเข้าไป ภายในบริเวณศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี แล้วจุดไฟเผาอาคารศาลากลาง."⁷⁶ ข้อสรุปเขียนขึ้นในเมื่อศาลรับฟังพยานหลักฐานในเบื้องต้นเท่านั้น

หลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือในการกำกับการใช้อำนาจในกฎหมาย คำพิพากษาที่ไม่คำนึงถึงหลักนิติธรรมจึงเป็นภาพกฎหมายที่บิดเบี้ยวเพราะไร้หลัก กำกับทิศทางของความยุติธรรม กฎหมายที่ไร้นิติธรรมเป็นกฎหมายที่มีความผิดพลาด การบังคับใช้กฎหมายในรูปของคำพิพากษาก็เช่นกัน คำพิพากษาจึงเป็นการเมือง เพราะเป็น "การปรากฏตัวของสิ่งที่ผิดพลาดของระบบ (the wrong)"⁷⁷

นิติรัฐและนิติธรรมในคำพิพากษา: เสียงของ "พุทักการร้าย" ใน การ "เพทศาลากลาง": คำให้การที่ศาลไม่ "รับฟัง"

ที่มา : ข้อความบนเสื้ออรธรงค์ สมาชิกกลุ่มชกธธธธ อุบลราชธานี⁷⁸

ในการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ตีความจะใช้กฎหมายในลักษณะอย่างไรใด ส่วนหนึ่ง

⁷⁶ คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 19 ย่อหน้าที่ 4

⁷⁷ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, *สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน*, หน้า 63.

⁷⁸ เสียงอรธรงค์ตัวนี้ ชัชวาลย์ ศรีจันดา ใส่มาร่วมสังเวยการณการไกลเกลี่ยข้อพิพาทที่ศาลจังหวัด เมื่อ วันที่ 8 เมษายน 2557 เนื่องจากถูกรัฐเรียกเสียหายจำนวน 90 กว่าล้าน ถึงแม้ว่าทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์จะยกฟ้อง

เกี่ยวข้องกับดุลพินิจหรือเป็นการตัดสินใจของผู้ตีความ การเลือกเป็นการตัดสินใจทางการเมืองอย่างหนึ่ง เมื่อผู้พิพากษาเลือกหยิบพยานหลักฐานมา "วินิจฉัย" หรือใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีก็สัมพันธ์กับพรรคชนะ/ความเข้าใจด้วยเช่นกัน การเลือกที่จะ "รับฟัง" หรือ "ไม่รับฟัง" ของผู้พิพากษาจึงมีลักษณะเป็นการเมือง เนื่องจากหากศาล "รับฟังเสียงป็น" ก็เท่ากับยอมรับว่ารัฐมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดอยู่ด้วย

การไม่รับฟังนั้นเป็นปัญหาข้อจำกัดของญาณวิทยาในการศึกษากฎหมาย ซึ่งเป็นมโนทัศน์การศึกษากฎหมาย ความเห็นของพระบิดากฎหมายไทยเป็นมโนทัศน์ที่มีการแบ่งแยกการรับรู้ (the partition of the sensible)⁷⁹ เรื่องกฎหมายและความยุติธรรม เป็นมโนทัศน์ที่ไมอนุญาตให้ผู้พิพากษาได้ยินเสียงความทุกข์ของคนทุกข์ที่ถูก "กฎหมาย" ลงโทษ ได้ยินแต่เสียงของ "กฎหมาย" เมื่อมโนทัศน์ทางกฎหมายผนวกรวมกับวัฒนธรรมการเมืองที่คนชั้นต่ำไม่เคยมีพื้นที่อยู่ในสังคมแล้ว เสียงคำให้การของจำเลย/คนจน/คนชั้นล่างจึงไม่ถูกรับฟังทั้งในพื้นที่ของกฎหมายและพื้นที่ของสังคม เนื่องจากคนจนคือ "คนอื่น" สำหรับผู้ที่อยู่ภายใต้มโนทัศน์กฎหมายที่แบ่งแยกการรับรู้ที่ดำรงในสังคมระหว่างกฎหมายและความยุติธรรม ดังนั้นผู้พิพากษาจึง "นับ" ที่จะ "ไม่นับ" รวม "คนเลื้อยแดง" เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม⁸⁰

จากการอ่านคำพิพากษาศาลชั้นต้นในคดีเผาศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี มีคำให้การที่ตรงกันทั้งโจทก์และจำเลยประการหนึ่ง คือในเหตุการณ์นั้นมีการใช้ปืน/มีคนถูกยิง ซึ่งสร้างความโกรธแค้นให้กับกลุ่มคนเลื้อยแดง⁸¹ การเขียนคำพิพากษาไม่ได้นำสืบ/คลี่ให้เห็นว่าเสียงปืนนั้นมาจากไหน ทั้งๆ ที่การที่มีคนถูกยิงเป็นความผิดอาญาและปืนนั้นเป็นอาวุธที่ร้ายแรงกว่า "หนังสติ๊ก/ลูกแก้ว/ก้อนหิน/ก้อนไม้/อิฐ" ในคำพิพากษาไม่พบการตีความของศาลว่าอาวุธของฝ่ายเลื้อยแดงคือปืน

⁷⁹ ดุมนิทัศน์สำคัญของพระบิดาแห่งกฎหมายไทยในหัวข้อที่ 3 "โพธิ์" ภายใต้กลไกของกระบวนการยุติธรรม และดุมนิทัศน์สำคัญของ ฌาคส์ ร็องซีเยร์ ใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, *สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน*, หน้า 51.

⁸⁰ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, *Jacques Ranciere*, หน้า 39.

⁸¹ "มีเสียงปืนดังขึ้น 2 ถึง 3 นัด และมีคนได้รับบาดเจ็บถูกหามออกไปทางประตูรั้วด้านหน้าศาลากลางจังหวัด ขณะนั้นจำเลยที่ 5 ยืนอยู่บริเวณรั้วฝั่งวัดศรีอุบลฯ ได้ยินคำปราศรัยว่ามีคนตาย...รู้สึกโกรธ" จำเลยที่ 5 คือ 1 ใน 4 คนที่ถูกจำคุก ดูคำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 15 บรรทัดที่ 5-8

เพราะปืนอยู่ในการครอบครองของฝ่ายรัฐ ฝ่ายเลื้อยแดงครอบครองเพียง "หนังสติ๊ก/ลูกแก้ว/ก้อนหิน/ก้อนไม้/ขวดน้ำพลาสติก/ก้อนอิฐ" ซึ่งศาลตีความว่าเป็น "อาวุธหลายชนิด" การที่ไม่พิจารณา "เสียงปืน" เป็นเพราะว่า "ปืน" ไม่ใช่เครื่องมือในการเผาศาลากลาง จึงไม่อาจ "รับฟัง" และมองไม่เห็นภาพ "คนบาดเจ็บจากการถูกยิง"⁸² ที่ทั้งโจทก์และจำเลยต่างให้การตรงกัน ในคำพิพากษาเองก็ยอมรับว่ามีปืน-วัตถุพยานของความผิดฐานพยายามฆ่า อยู่ในสถานการณ์นั้นด้วย⁸³

ดังนั้น ในเหตุการณ์เผาศาลากลางนอกจากจะมีความผิดฐานวางเพลิงแล้วยังมีความผิดฐานพยายามฆ่ารวมอยู่ด้วย แต่ความผิดฐานพยายามฆ่าไม่ใช่ เป้าหมายของการสร้างความจริงในคดีนี้ ทั้งที่มีคำให้การที่พูดถึง "ปืน/เสียงปืน/คนถือ อาวุธปืน/คนเจ็บที่ถูกปืนยิง" ปรากฏอยู่ในหลายแห่งในคำพิพากษา แต่เนื่องจาก ผู้ใช้ปืนคือทหาร-ฝ่ายรัฐ ดังนั้น คำให้การของจำเลยที่ 5 ที่ห้ามทหารไม่ให้ยิง⁸⁴ หรือเห็นชายสะพายอาวุธปืน⁸⁵ หรือให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งทหารให้หยุดยิง⁸⁶ หรือการไปช่วยหามคนเจ็บ⁸⁷ หรือเห็นคนเจ็บถูกหามออกมา⁸⁸ หรือการพูดกับผู้ว่าราชการจังหวัด⁸⁹ นั้น จึงไม่ถูก "รับฟัง" เสียงของ "ปืน" ที่ปรากฏจึงเป็นความเงียบเชียบในคดีดังกล่าว

⁸² เช่น พิชัย (นามสมมติ) สมาชิกกลุ่มชกธรมที่ถูกลง แต่ไม่กล้าเข้าแจ้งความ เนื่องจากถูกออกหมายจับ

⁸³ ดูตัวอย่างคำพิพากษาที่ยอมรับว่าในเหตุการณ์เผาศาลากลางมีการยิงจนมีผู้บาดเจ็บในภาคผนวก

⁸⁴ กรณีนี้จะเทียบเคียงได้กับ การที่ถูกข่มเหงเป็นเหตุให้ผู้กระทำบันดาลโทษะได้หรือไม่ ดูตัวอย่างคำให้การของจำเลยที่บอกทหารไม่ให้ยิงประชาชนในภาคผนวก หรือดูคำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 14-15 บรรทัดที่ 21-23/บรรทัดที่ 1

⁸⁵ ได้ยินเสียงคนตะโกนว่าทหารอยู่ชั้น 2 ของอาคาร จำเลยจึงวิ่งไปดูเหตุการณ์ เมื่อไปถึงมีกลุ่มชายประมาณ 5-6 คน สวมเสื้อกางเกงสีดำและเสื้อเอวกระ สะพายอาวุธปืนยาววิ่งลงมาทางบันไดชั้น 2 ดูคำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 15 บรรทัดที่ 21-23

⁸⁶ ดูตัวอย่างคำพิพากษาที่จำเลยบอกผู้ว่าราชการจังหวัดให้ทหารหยุดยิงในภาคผนวก หรือคำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 14 ย่อหน้าที่ 2 บรรทัดที่ 5-7 ซึ่งในย่อหน้านี้มีทั้งจำเลยที่ 3 และ จำเลยที่ 2 โดยบริบทแล้ว น่าจะเป็นย่อหน้าที่กล่าวถึงการนำสืบของจำเลยที่ 3 น่าจะเป็นการพิมพ์ผิด ซึ่งไม่น่าจะเกิดขึ้นในคำพิพากษา

⁸⁷ "จำเลยที่ 17 เดินตามไปดูเหตุการณ์...ด้วย จากนั้นมีเสียงปืนดังขึ้น มีหญิงและชายล้มลง... จึงเข้าไปช่วย...หาม...คนที่ถูกยิง...ออกมา... มีเสียงปืนดังมาจากตัวอาคาร..." ดูคำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 18 บรรทัดที่ 9-13

⁸⁸ "ภายหลังจากที่ผู้ชุมนุมบุกเข้าไปภายในบริเวณศาลากลาง และมีเสียงปืนดังขึ้นแล้ว และมีคนบาดเจ็บถูกหามออกมา โดยมีคนพูดว่าโดนทหารยิง..." ดูคำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 19 บรรทัดที่ 1

⁸⁹ "ขณะที่คณะของนายชวนสังเกตสถานการณ์อยู่ที่อาคารศาลากลางจังหวัดชั้นล่าง ก็มีจำเลยที่ 3 กับพวกเข้ามาพูดว่าทหารยิงประชาชน ให้ออกไปจากบริเวณศาลากลาง" ดูคำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 21 บรรทัดที่ 16

พื้นที่ของคำพิพากษาอัตโนมัติด้วยการเลือก/การใช้ดุลพินิจ/เลือกหยิบ ข้อมูลมาตีความที่มุ่งสนับสนุนข้อกล่าวหา/เลือกที่จะทิ้งข้อมูล/ ที่สอดคล้องกับข้อกล่าวหา ของอัยการเป็นสำคัญ คำให้การซึ่งเป็นเหตุผลทางการเมืองของไพร่กลับไม่ได้รับฟัง เช่น จำเลยตั้งกลุ่มชกธงรบขึ้นมาเพื่อต่อสู้กับความไม่ยุติธรรม เพราะการแสดงออกถึงความยุติธรรมมีเพียงมิติเดียว คือมิติของกฎหมายที่ศาลกำหนด

ดังนั้น กระบวนการทำให้ไพร่กลายเป็นผู้ร้ายเผาศาลากลางและ ก่อการร้ายทำด้วยการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ในการอธิบายเพื่อประกอบสร้างความจริงชุดหนึ่ง และดำเนินไปพร้อมกับการลดทอนความหมายของข้อเท็จจริงด้าน ในระหว่างการต่อสู้คดีในกระบวนการยุติธรรมและภายหลังจากตัดสิน ไพร่ ต้องเผชิญกับการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันสืบเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมือง และการสร้างความหมายของไพร่ให้เป็นจำเลยและ "นักโทษ" ในท้ายที่สุด

รัฐธรรมนูญและคำพิพากษา: ปืนเด็กเล่นที่ไม่สามารถทำลายรถถัง

"มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง..."⁹⁰

"มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์...."

"มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย...ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพัน...หน่วยงานของรัฐโดยตรง ใน...การใช้บังคับกฎหมาย..และการตีความ..."

"มาตรา 28..วรรค 3 บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับ ให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ได้โดยตรง..."

"มาตรา 63 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัย

⁹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ข้อความในมาตราต่าง ๆ ในหัวข้อนี้หากไม่ระบุเป็นอื่น ให้หมายความว่าจะนำมาจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้

อำนาจตาม...กฎหมาย เฉพาะในกรณีการประชุมชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย...ในภาวะสงคราม หรือใน...เวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก"

แม้รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 จะกำหนดหลักการสำคัญของการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้เทียบเท่าปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชนก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วมีอาจปฏิเสธได้ว่าคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ยังไม่อาจบรรลุเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือปฏิญญาสากลได้ โดยเฉพาะหากผู้กระทำละเมิดนั้นคือรัฐ และผู้ตัดสินคดีคือรัฐ ในนามคำพิพากษาภายใต้พระปรมาภิไธยมีพลังอำนาจหลากหลายมิติทั้งการเมือง/กฎหมายและวัฒนธรรมเปรียบเทียบประดุจรถงที่ต่อสู้ได้ทุกสถานการณ์ ส่วนรัฐธรรมนูญเปรียบได้ดังปืนเด็กเล่นก็เพื่อทำให้เด็กมีจินตนาการในการสู้รบหรือป้องกันตนจากศัตรู และถูกล้มล้างทุกครั้งเมื่อทหารนำรถถังออกมาปฏิบัติ และในคดีนี้ศาลก็ตีความว่า "การกระทำของจำเลยที่ 1..จึงมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ และมีใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต"⁹¹ เพื่อปิดทางหากจะมีการอ้างสิทธิการประชุมชุมนุมตามรัฐธรรมนูญในมุมของของ "ไพร่" การกระทำดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ แต่สำหรับผู้ตีความกฎหมายนั้นเป็นการก่อการร้ายซึ่งเป็นอาชญากรรมต่อความมั่นคง

เมื่อปืนเด็กเล่นต้องเผชิญหน้ากับรถถังซึ่งเต็มไปด้วยเทคโนโลยีแห่งอำนาจที่หลากหลาย ปืนเด็กเล่นย่อมไร้กำลังบังคับ หรือต้องเลือกระหว่างการรักษา "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ตามรัฐธรรมนูญและ "การรักษาชีวิต" ให้รอดพ้นจากการคุกคาม/ไล่ล่าแล้ว คงเป็นที่ชัดเจนแล้วว่าผู้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองจะเลือกสิ่งใด เพราะการบังคับใช้รัฐธรรมนูญในสถานการณ์ "ฉุกเฉิน" ไม่ "...ผูกพัน...หน่วยงานของรัฐโดยตรงใน...การใช้บังคับกฎหมาย..." เพราะรัฐและผู้ชุมนุมเป็นคู่ขัดแย้งทางการเมือง แม้ผู้ชุมนุมจะ "ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ" แต่ขณะนั้นรัฐมีภารกิจ "รักษาความสงบเรียบร้อย" หรืออยู่ "ในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน" จึงต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ เหตุที่ต้องรักษาความสงบ

⁹¹ คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 3 บรรทัดที่ 11-12

เรียบร้อยหรือประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นก็เนื่องจากขจัดผู้ที่เห็นต่างทางการเมืองหรือฝ่ายตรงกันข้ามที่เป็นคู่แข่งทางการเมืองจึงใช้กฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิทางการเมืองและเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิด การละเมิดสิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงต้องทำให้ "ของเล่นเด็ก" กลายสภาพเป็น "อาวุธที่มีความร้ายแรง" และกระทำการหรือใช้อาวุธอย่าง "บังอาจและประทุษร้าย" หลักนิติธรรมเป็นเพียงนิยายปรัมปราเรื่องหนึ่งเท่านั้น กฎเกณฑ์ต่างๆ ก็เป็นเพียงแค่เครื่องมือทางเทคนิคของเจ้าหน้าที่รัฐผู้มีอำนาจตีความกฎหมาย ดังนั้น การที่เรามีความเชื่อถือในกฎหมายว่ากฎหมายจะเป็นสิ่งที่ปกป้องคุ้มครองเราให้รอดพ้นจากอำนาจที่ไม่มีขอบเขตเป็นเรื่องไม่จริง สิทธิของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่สามารถยับยั้งเจ้าหน้าที่รัฐไม่ให้มาแผงฤทธิ์เอาภัยชีวิตของประชาชน ก็คงเหมือนกับปืนเด็กเล่นที่ไม่สามารถทำลายรถถังได้ เพราะฉะนั้นสิทธิทางกฎหมายก็เป็นของปลอม ดังนั้น กฎหมายที่คิดว่าปกป้องประชาชนได้นั้น แท้จริงเป็นเพียงการให้ภาพว่าได้มีการคุ้มครอง⁹² ปรากฎการณ์นี้คือ ความแตกต่างหรือช่องว่างของกฎหมายในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สิ่งที่เกิดขึ้นคือช่องว่างระหว่างสิทธิตามกฎหมายที่ปรากฏในแผ่นกระดาษ (Paper Rights) และสิทธิที่ปรากฏในความเป็นจริง (Reals Rights)

unสรุป

จากการศึกษาพบว่า การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" ที่ถูกสลายการชุมนุมทางการเมืองใน พ.ศ.2553 เกิดจากทัศนคติด้านลบของกลไกรัฐ 2 ส่วน คือ กลไกในระบบสาธารณสุข และกลไกในกระบวนการยุติธรรม บุคลากรบางส่วนในกลไกเป็นส่วนหนึ่งของขัดแย้งทางการเมืองระหว่าง "เหลือง-แดง/อำมาตย์-ไพร่" แสดงออกชัดเจนในการชุมนุมร่วมกับ กปปส. ในการชุมนุมครั้งล่าสุดของฝ่าย "เหลือง/อำมาตย์" ก่อนการปฏิวัติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

โดยการละเมิดในกลไกของกระบวนการยุติธรรมนั้น ไพร่ถูกลดทอนศักดิ์ศรี

⁹² Our faith in the law as a protection against overweening power would be groundless. Our legal right could no more stop government officials or private centers of power from wreaking havoc with our lives than a toy gun could destroy a tank. Altman, 1990, p.153-154.

ความเป็นมนุษย์ผ่านการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้กฎหมายคือพื้นที่ในการสำแดงอำนาจของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง มีอำนาจและฐานะอันสูงส่งเหนือมนุษย์ธรรมดา พื้นที่ของคำพิพากษาเป็นพื้นที่ของการปะทะกันระหว่างตรรกะแบบตำรวจ-การจัดระเบียบของสังคม-กับตรรกะของการเมือง การปะทะกันของตรรกะ 2 ชูคนนำไปสู่สิ่งที่ผิดพลาดและบิดเบี้ยวของระบบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ ฉาคล์ ร็องซีแยร์ เรียกว่า ความเป็นการเมือง (the political) คำพิพากษาในคดีนี้จึงอัดแน่นด้วยความเป็นการเมืองเพราะเป็นพื้นที่ที่มีความผิดพลาดของระบบระเบียบที่ทำการควบคุมสังคมอยู่ (police)⁹³ เนื่องจากมีการแบ่งแยกการรับรู้ของคนผ่านภาษา คือ "ไพร่-อำมาตย์" จึงทำให้ไม่ได้ยินเสียงของไพร่แบ่งแยกการรับรู้ระหว่างกฎหมายกับความยุติธรรม การไม่ได้ยินเสียงของไพร่เป็นการละเลยหลักนิติธรรม และการแบ่งแยกนั้นไม่อาจตั้งคำถามกับระเบียบ/กฎหมายที่สถิตอยู่ในคำพิพากษา⁹⁴

พื้นที่ของการสร้างความหมายว่ากฎหมายคือความยุติธรรมคือคำพิพากษา ซึ่งเป็นพื้นที่ของการสร้าง/ลดทอนคุณค่าของมนุษย์ คำพิพากษาให้ "ไพร่-เหลืองแดง" เป็น "ผู้ร้ายที่เผาศาลากลางจังหวัด" ผ่านความหมายทางภาษาที่ลดทอนความชอบธรรมของ "ไพร่" กฎหมายถูกปิดทับด้วยมโนทัศน์เรื่องหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นภาษาที่อัดแน่น ไปด้วยคุณค่าจึงดูเสมือนว่ายุติธรรม แต่แท้จริงเป็นเพียงมายาภาพของความยุติธรรมเท่านั้น ความยุติธรรม/หลักนิติธรรมจึงเป็นปรัชญาที่ปกปิดวาทกรรมกฎหมายไว้ และบางครั้งถูกละเลยเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจ กฎหมายที่ถูกปกปิดไว้ด้วยหลักนิติธรรมจึงเป็นเรื่องอยู่เหนือการเมือง หลักนิติธรรมเป็นหลักประกันจากการถูกละเมิดสิทธิของบุคคลภายใต้นิติรัฐ กฎหมายที่ถูกบังคับใช้โดยปราศจากการกำกับของหลักนิติธรรม จึงไม่อาจให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ ด้วยเหตุนี้ "ไพร่" จึงไม่ได้รับความยุติธรรม และด้วยเหตุที่ "ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ทั้งในระดับปรัชญาของกฎหมายและระดับการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นภาคปฏิบัติการของวาทกรรมกฎหมาย

⁹³ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน, หน้า 57.

⁹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" จึงไม่ได้รับการเคารพจากกฎหมาย

เหตุที่คำพิพากษาคือภาคปฏิบัติการของวาทกรรมกฎหมายที่ยึดโยงกับความยุติธรรมและอำนาจของสถาบันกษัตริย์ คำพิพากษาจึงเป็นพื้นที่ที่มีมิติทั้งการเมือง/กฎหมาย/และวัฒนธรรม ความยุติธรรมในคำพิพากษาจึงไม่อาจถูกตั้งคำถามหรือสงสัยว่าไม่ยุติธรรม (disagreement) ไพร่จึงถูกพิพากษาความผิดจากคู่ตรงกันข้ามความคิดทางการเมืองของตน โทษที่ลงทัณฑ์แก่จำเลยจึงรุนแรงถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิต เพราะการ "เผาศาลากลาง" นั้นเป็นการทำลายเชิงสัญลักษณ์ที่ทำลาย/ลบหลู่อำนาจอริราชรัฐ ดังสัญลักษณ์การทำลายล้างระบบทุนนิยมด้วยการพุ่งชนตึก World Trade Center หัวใจของระบบทุนนิยมโลกเมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2544 และเมื่อ "ไพร่" ถูกพิพากษาจาก "อำมาตย์" ซึ่งเป็นคู่ตรงกันข้ามความคิดทางการเมือง จะเชื่อมั่นได้อย่างไรว่าได้รับการพิพากษาอย่างยุติธรรม?

คดีเผาศาลากลางเป็นเพียงภาพเล็กที่สะท้อนปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในภาพใหญ่ โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทางการเมือง กฎหมายไม่ได้ปลอดภัยจากการเมือง การบังคับใช้กฎหมายอย่างบิดเบือน/อคติต่อคนจน เป็นความรุนแรงอันแยบยลของกฎหมายที่ซ่อนไว้ในนามของความยุติธรรม วาทกรรมกฎหมายจึงปิดบังความรุนแรงและความเป็นการเมืองในกฎหมาย การประกาศภาวะฉุกเฉินโดยอำนาจตาม พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ จึงเป็นเพียงวาทกรรมกฎหมายของรัฐที่ประกาศใช้เพื่อควบคุมคนชั้นล่างมิให้ลุกขึ้นมาต่อต้านรัฐ เมื่อ "ไพร่" ทำทนาย/ต่อต้าน/ขัดขืนจึงมีความ "ยุติธรรมตามกฎหมาย" ที่รัฐจะสลายผู้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองที่แข็งขืนนั้นๆ กฎหมายที่สลายการชุมนุมทางการเมืองของไพร่ จึง "ยุติธรรมตามกฎหมาย" แต่ไม่มีความ "ยุติธรรมตามสังคม" ซึ่งเป็นการลวงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ "ไพร่" อย่างถูกกฎหมาย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฎหมายตราสามดวง. (2548). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- กมลวรรณ ชื่นชูใจ . (2553). **"นิติรัฐ" ที่รุนแรง : วาทกรรมกฎหมายภายใต้สถานการณ์ "ฉุกเฉิน"** การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.เล่มที่ 1 หน้าที่ 115-132.
- กมลวรรณ ชื่นชูใจ . (2556). "การเมืองใน(ก)ฎหมายจับ : การบังคับใช้กับคนชายขอบ" . **วารสารกฎหมายคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**, 6(2), หน้า 61-86.
- กมลวรรณ ชื่นชูใจ. (2549). การจับกุม "ชาวเขา" บ้านปางแดง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- การสลายการชุมนุมที่สี่ แยกราชประสงค์. (2555). แหล่งที่มา <http://www.th.wikipedia.org> (10 กรกฎาคม 2555)
- คำประกาศแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี. (2554). ราชกิจจานุเบกษา, 128(87 ง),1.
- คุณบุญธรรม ทองสุข ถูกยิงศีรษะเสียชีวิต 10 เมษายน 2553. (2557). แหล่งที่มา <http://redmay19.wordpress.com/> (13 กรกฎาคม 2557).
- จรัญ โฆษณานันท์. (2531). **นิติปรัชญา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จรัญ โฆษณานันท์. **สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน**. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร . (2554). **สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2550). **Jacques Ranciere**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมมติ.

ทหารติดป้ายราชปรารภเขตกระสุนจริง. (2555). แหล่งที่มา <http://www.oknation.net/blog> (10 กรกฎาคม 2555).

ธงชัยย้อย่าตั้งความหวังสูงกับไอซีซี. (2557). แหล่งที่มา <http://www.prachatai.com/journal/2012/0741342> (20 เมษายน 2557).

ปล่อยตัว 'เสียญี่ปุ่น' หุ่นส่วนฝังดั่ง-ศาลฎีกายกฟ้องคดีฆ่า. (2557). แหล่งที่มา <http://www.thairath.co.th/content/432641> (25 กรกฎาคม 2557).

พระราชบัญญัติบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พุทธศักราช 2548

มาร์ค ตอป คอป. กว่า 3 ชั่วโมง ปิดสั่งใช้อาวุธสลายการชุมนุม แจงป้ายเขตกระสุนจริง แค่เตือนปช.ไม่ให้ร่วม. (2555). แหล่งที่มา <http://www.maticchon.com> (10 กรกฎาคม 2555).

ย้อนคดีเผา 4 ศาลากลางอีสาน : ขยายปมร้อนโดย ศูนย์ข่าวภาคอีสาน. (2557). แหล่งที่มา <http://www.komchadluek.net>.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รำลึก 2 ปี น้องเหมอ ในเขตใช้กระสุนจริง. (2555). แหล่งที่มา <http://www.active.voicetv.com> (10 กรกฎาคม 2555).

รูปภาพสำหรับแพทย์พยาบาลร่วมชุมนุมกับ กปปส.(2557). แหล่งที่มา www.google.co.th (10 กรกฎาคม 2557).

วาด รวี (2554). **วิกฤต 19-Crisis Nineteen**. กรุงเทพฯ : ศรีปัญญา.

ศอฉ. ยอมรับ สลายกลุ่มผู้ชุมนุมตลาดไทและอนุสรณ์สถานฯว่าใช้กระสุนจริง. (2553). แหล่งที่มา <http://www.news.sanook.com> (10 กรกฎาคม 2553).

ศาลจังหวัดอุบลราชธานี. (2554). คำพิพากษา คดีหมายเลขแดงที่ 2321,2322/2554. อุบลราชธานี.

ศาลฎีกายกฟ้อง ภูเก็ต วอร์มอัพ คดีฆาตรีคอปแฟนสาว หลังถูกจำคุก 6 ปี. (2557). แหล่งที่มา <http://pantip.com/topic/> (25 กรกฎาคม 2557).

ศาลอาญา พิพากษา 3 กต. จำคุก 4 ปี โดยไม่รอลงอาญา และไม่ให้ประกันตัว. (2549, 25 กรกฎาคม). คมชัดลึก. แหล่งที่มา http://news.sanook.com/politic/0/politic_10841.php (10 กรกฎาคม 2557).

สุเทพ นำกองทัพลี้อาวุธ เดินขบวนขัดขวางกรุงเทพฯ. (2557). แหล่งที่มา <http://news.truelife.com/detail/3070196> (10 กรกฎาคม 2557).

สุริยา สมุทคุปดี. (2537). **แม่หญิงต้องตำหนุค: พัฒนาการของกระบวนการทอผ้าและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในหมู่บ้านอีสานปัจจุบัน**. นครราชสีมา: หอไทยศึกษานิตินันท์ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี.

เพลง ย้ำรัฐต้องเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉิน และสั่งหยุดยิง. (2553). แหล่งที่มา <http://www.hilight.kapook.com> (10 กรกฎาคม 2553).

อมรา พงศาพิชญ์. (2543). **ระบบอุปถัมภ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Adelman, S. (2006). **Critical Legal Study : The Power of Law**. from <http://www.ncjg.mcmail.org.uk> Retrieved January 20, 2006.

Altman, A. (1990). **Critical Legal Study**. New Jersey: Princeton University.

Derrida, J. (1992). **Force of Law : The Mystical Foundation of Authority**. 3-67 In Drucilla, Miche; 1992 Rosenfeld and Gray Carlson,eds., **Deconstruction and the Possibility of Justice** New York : Routledge, Chapman and Hill.

Dictionary ดู <http://dictionary.sanook.com/> (10 กรกฎาคม 2557)

HRW **เดือนรัฐบาลไทยอาจละเมิดสิทธิมนุษยชน.** (2553). แหล่งที่มา <http://www.hilight.kapook.com> (10 กรกฎาคม 2553).

สัมภาษณ์

คำปุ่น ศาลางาม. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์; พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ดวง วิ่งสาธุน. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** บ้านหนองลิ้ม ตำบลหนองไฮ อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 13 พฤษภาคม 2557

ดำ เบ็ญมาศ. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** บ้านไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ; วันที่ 12 พฤษภาคม 2555

ถวิล ขมสันเทียะ. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** ตำบลหนองหอย กิ่งอำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา; วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ธนูศิลป์ ธนุทอง. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 15 พฤษภาคม 2555

นิต ธนุทอง (เด็กชาย, นามสมมติ). **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

บุญเหรียญ ลิลา. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** บ้านโพธิ์ใหญ่ ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 15 พฤษภาคม 2555

ปรารธนา นะมี. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 15 พฤษภาคม 2555

พา พรหมโสภณ. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 23 มีนาคม 2555

พิชัย (นามสมมติ). **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** สมาชิกกลุ่มชักรงรบ บ้านเลขที่ 1 ถนนพิชิตรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี; พฤษภาคม พ.ศ. 2557

พิเชษฐ์ ทาบุตรดา. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** แกนนำกลุ่มชักรงรบ บ้านเลขที่ 1 ถนนพิชิตรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 23 พฤษภาคม 2555 และ วันที่ 8 เมษายน 2557

ยุพิน ศรียะกุล. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** กรุงเทพมหานคร: สัมภาษณ์เมื่อ 13 พฤษภาคม 2555

ราตรี (นามสมมติ). **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** สมาชิกกลุ่มชักรงรบ อำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2557

ลา ศาลางาม. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์; พฤษภาคม พ.ศ. 2555

วาสนา มาบุตร. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** สมาชิกกลุ่มชักรงรบ บ้านเลขที่ 1 ถนนพิชิตรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี; พฤษภาคม 2555

สมจิตร สุทธิพันธ์. **เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.** อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่ 2 พฤษภาคม 2555

สมหมาย (นามสมมติ).เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้าน
เผด็จการแห่งชาติ.นปช.สิรินธร อำเภอลิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี; วันที่
25 พฤษภาคม 2555

สมาชิก นปช.ผู้ไม่ประสงค์เปิดเผยนาม,เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วม
ประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.อำเภอลิรินธร จังหวัด
อุบลราชธานี;วันที่ 24 พฤษภาคม 2555

สัมพันธ์ สิงหนอก.เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตย
ต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ.ตำบลหินโงม อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ;
วันที่ 20 มิถุนายน 2555

สุภาวณีย์ อมรจิตสุวรรณ.เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อ
ต้านเผด็จการแห่งชาติ.อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี;วันที่ 25
กรกฎาคม 2557

สุวรรณณี พุดล่า.เหตุการณ์ที่เข้าร่วมชุมนุมกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ
แห่งชาติ.อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์;วันที่ 2 พฤษภาคม 2555

ภาคผนวก

ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 58 : ปัญหาที่ศาลต้องการวินิจฉัย

- คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที 19 -20 : "ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัย
ประการแรกมีว่า จำเลยที่ 3 ถึง 21 ร่วมกันวางเพลิงเผาทรัพย์ที่เป็นเรือนอันเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ร่วมกันมั่วสุมตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้าย
และกระทำการให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองโดยมีอาวุธร่วมกันชุมนุมและ
มั่วสุมกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปและกระทำการอันเป็นการ ยุยงให้เกิดความไม่สงบ
เรียบร้อยภายในเขตที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงร่วมกัน
บุกรุกเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของ
ผู้อื่นโดยปกติสุขโดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีอาวุธ ร่วมกันวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น
ร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ ร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์
ร่วมกันต่อสู้และขัดขวางเจ้าพนักงานและผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมาย
ในการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีและใช้อาวุธโดยร่วมกระทำ
ความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป"

ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 64 :

ภาคผนวกเชิงอรรถ 64 (1) : ตัวอย่างคำซ้ำๆ ในข้อกล่าวหา

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที 8 บรรทัดที่ 3-14 : ความว่า จำเลยที่ 1
กับพวก...ร่วมกันก่อการร้าย...พุดจาปลุกระดมประชาชนทางวิทยุชุมชนและสถาน
ที่สาธารณะว่า รัฐบาลที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เข้าสู่
อำนาจโดยไม่ชอบธรรม ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยสองมาตรฐาน สั่งให้ทหารทหาร
ฆ่าประชาชน และกล่าวหารัฐบาลด้วยถ้อยคำอื่น ๆ อันเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริง
เพื่อทำให้ประชาชนเกลียดชังรัฐบาล และเรียกร้องให้ประชาชนไปชุมนุมกันที่
หน้าศาลากลางฯ จากนั้นจำเลยที่ 1 กับพวกร่วมกันใช้ จำง วาน และยุยงส่งเสริม
จำเลยที่ 3 ถึงที่ 20 กับพวก ทั้งโฆษณาและประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้ไปกระทำ
การดังกล่าวมาข้างต้น: เป็นเหตุให้จำเลยที่ 3 ถึงที่ 20 กับพวกได้ร่วมกันกระทำ
ความผิดดังกล่าวมาข้างต้น ซึ่งการกระทำของจำเลยที่ 1 กับพวกก่อให้เกิด

ความเสียหายแก่ทรัพย์สินของจังหวัดฯ...อันเป็นทรัพย์สินของประเทศรวมเป็นเงิน...อันก่อให้เกิดและน่าจะก่อให้เกิดความเสียหาย ทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ...โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน

ภาคผนวกเชิงอรรถ 64 (2) : ตัวอย่างคำซ้ำๆ ที่มีการพูดถึงเสียงปืน/เสียงปืน/คนบาดเจ็บ/ถูกยิง

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 14 ย่อหน้าที่ 2: "จำเลยที่ 4 นำลืบว่าวันเกิดเหตุจำเลยที่ 4 ไปร่วมชุมนุม... เมื่อคนเสื้อแดงบุกเข้าไปในศาลากลาง ได้ยินเสียงปืน มีคนตะโกนว่ามีคนถูกยิงถึงแก่ความตาย จำเลย...จึงเข้าไปในบริเวณศาลากลาง ไปยืนอยู่ตรงบริเวณพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 แล้วเห็นเจ้าหน้าที่ทหารคนหนึ่งถือปืนยืนอยู่หน้าอาคาร จำเลย...จึงเข้าไปที่ทหาร...พร้อมกับพูดว่าห้ามยิงประชาชน ต่อมาตำรวจบอกให้...กลับบ้าน

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 15 บรรทัดที่ 5-10 : "...มีเสียงปืนดังขึ้น 2 ถึง 3 นัด และมีคนได้รับบาดเจ็บถูกหามออกไปทางประตูรั้วด้านหน้าศาลากลาง... จำเลยที่ 5 ยืนอยู่...ได้ยินคำปราศรัยจากเวทีชุมนุมว่ามีคนตายแล้ว 2 คน เป็นผู้หญิง 1 คน และเด็กอีก 1 คน รู้สึกโกรธ จึงร่วมกับผู้ชุมนุม 2-3 คนพังรั้ว จากนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมภายในบริเวณศาลากลาง ตะโกนว่าทหารที่ยิงกลุ่มผู้ชุมนุมอยู่ภายในอาคารศาลากลาง..."

ดูเพิ่มเติม ในหน้าที่ 16 บรรทัดที่ 10/13, หน้าที่ 17 บรรทัดที่ 5, หน้าที่ 18 บรรทัดที่ 9/19, หน้าที่ 19 บรรทัดที่ 1, หน้าที่ 21 บรรทัดที่ 15, หน้าที่ 23 บรรทัดที่ 20, หน้าที่ 24 บรรทัดที่ 8/23, หน้าที่ 25 บรรทัดที่ 1/8, หน้าที่ 25: บรรทัดที่ 14, หน้าที่ 27 บรรทัดที่ 2/12/17, หน้าที่ 37 บรรทัดที่ 15

ภาคผนวกเชิงอรรถ 64 (3): ตัวอย่างคำซ้ำๆ ที่มีการพูดถึงอาวุธ/การใช้อาวุธ

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 3 บรรทัดที่ 19/22-23 หน้าที่ 4 บรรทัดที่ 1-6-11/12-13/17-21 : จำเลยที่ 3 ถึง 20...โดยมีอาวุธหลายชนิด ได้แก่ ยางรถยนต์ น้ำมัน เชื้อเพลิงบรรจุในถัง ขวด และภาชนะอื่น ๆ ท่อนเหล็ก ท่อนไม้ หนังสติ๊ก ก้อนหิน

ก้อนอิฐ ลูกแก้ว และวัตถุอื่นๆ ซึ่งอาวุธแต่ละชนิดมีจำนวนมาก...ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง...จุดไฟเผาอย่างรวดเร็ว...แล้วใช้กำลังประทุษร้ายใช้ก้อนหิน ก้อนอิฐ ลูกแก้ว และวัตถุอื่นๆ จำนวนมากขว้างปา ทั้งใช้หนังสติ๊กยิงก้อนหิน ลูกแก้ว และวัตถุอื่นๆ จำนวนมากขว้างปา...ใช้หนังสติ๊กยิงก้อนหิน ลูกแก้ว และวัตถุอื่นๆ จำนวนมากไปยังศาลากลางฯ...ได้รับบาดเจ็บ...หลายคน ...จำเลยที่ 3 ถึง 21 กับพวกโดยมีอาวุธหลายชนิด...ได้บ้างอาจ... โดยในการบุก...ใช้ก้อนหิน ก้อนอิฐ ลูกแก้วและวัตถุอื่นๆ จำนวนมากขว้างปา ใช้หนังสติ๊กยิงก้อนหิน ลูกแก้ว และวัตถุอื่นๆ จำนวนมาก ทั้งใช้ท่อนเหล็กและท่อนไม้ทุบตีประทุษร้าย...จนได้รับบาดเจ็บตามร่างกายหลายคน -

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 7 บรรทัดที่ 15-20: "...โดยมีอาวุธหลายชนิด ได้แก่ยางรถยนต์ น้ำมันเชื้อเพลิงบรรจุในถัง ขวด และภาชนะอื่น ท่อนเหล็ก ท่อนไม้ หนังสติ๊ก ก้อนหิน ก้อนอิฐ ลูกแก้วและวัตถุอื่นๆ ซึ่งแต่ละชนิดมีจำนวนมาก ร่วมกันต่อสู้และขัดขวาง...โดยใช้ก้อนอิฐ ก้อนหิน ลูกแก้ว และวัตถุอื่นๆ จำนวนมากขว้างปา ใช้หนังสติ๊กยิงก้อนหิน ลูกแก้ว และวัตถุอื่นๆ จำนวนมาก ทั้งใช้ท่อนเหล็กและท่อนไม้ทุบตีประทุษร้ายเจ้าพนักงาน",

ดูเพิ่มเติมในคำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 11 บรรทัดที่ 17- "เสื้อแดงซึ่งใช้หนังสติ๊กซึ่งใช้ตัวนอตเป็นกระสุน" /18/22, หน้าที่ 21 บรรทัดที่ 9 "เสื้อแดงบางส่วนใช้หนังสติ๊กโดยใช้ก้อนหิน ลูกแก้ว และตัวนอตเป็นกระสุน ยิงเข้าใส่เจ้าพนักงาน", หน้าที่ 25 บรรทัดที่ 4-5 "ซึ่งตลอดเวลาที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นนี้กลุ่มผู้ชุมนุมขว้างก้อนหินอิฐ และใช้หนังสติ๊กยิงเข้าไปภายในบริเวณศาลากลางตลอด"

ภาคผนวกเชิงอรรถ 64 (4) : ตัวอย่างคำซ้ำๆ ที่มีการพูดถึงการเผาศาลากลาง

มีวลีที่เหมือนกันอยู่หลายวลีในการกล่าวถึงฉากรเผาศาลากลาง เช่น

- แล้วจุดไฟเผาอาคารศาลากลางจังหวัด-หน้าที่ 12 บรรทัดที่ 13
- แล้วจุดไฟเผาอาคารศาลากลางจังหวัด - หน้าที่ 19 ย่อหน้าที่ 4 บรรทัดที่ 3-4
- แล้วจุดไฟเผาอาคารศาลากลางจังหวัด เป็นเหตุให้ไฟลุกลาม...ได้รับความเสียหายทั้งหลัง-หน้าที่ 22 บรรทัดที่ 1-2
- เอน้ำมันเทราด...แล้วจุดไฟเผา-หน้าที่ 24 บรรทัดที่ 1-2

- โยนขวด...น้ำมันและเท...เข้าไป...แล้วจุดไฟเผา-หน้าที่ 24 บรรทัดที่ 14-15
- แล้ววางเพลิงเผาอาคาร...ได้รับความเสียหายทั้งหมด- หน้าที่ 25 บรรทัดที่ 2-3
- ...เทน้ำมัน... ใช้ขวด...บรรจุน้ำมันจุดไฟ...เกิดเพลิงไหม้-หน้าที่ 31 บรรทัดที่ 8-9
- ...เทน้ำมัน...ขว้างขวด...บรรจุน้ำมัน...- หน้าที่ 37 บรรทัดที่ 20
- ..ทุบทำลาย...หน้าต่างอาคาร...นำน้ำมัน...เป็นเชื้อเพลิงจุดไฟเผาอาคารศาลากลาง-หน้าที่ 50 บรรทัดที่ 23

- จำเลยที่ 3 ถึง 21 กับพวกฆราวาส 5 คนและอุปกณ์ดับเพลิง : ..ร่วมกันวางเพลิงเผารถยนต์ตู้หมายเลข...เป็นเหตุให้รถยนต์ดังกล่าวถูกเพลิงไหม้ เสียหายทั้งคัน วางเพลิงเผารถยนต์ดับเพลิงคันหมายเลข...ของเทศบาลนครอุบล ราชธานี...เป็นเหตุให้รถยนต์ดังกล่าวถูกไฟไหม้เสียหายบางส่วน...วางเพลิงเผาอุปกณ์ประจำรถดับเพลิงคันหมายเลข... ของเทศบาลนครอุบลราชธานี... จนเสียหายคิดเป็นเงิน...วางเพลิงเผารถยนต์กระบะคันหมายเลข... ของสำนักงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย... เป็นเหตุให้รถยนต์คันดังกล่าวถูกไฟไหม้ เสียหายทั้งคัน: และวางเพลิงเผาประตูคันหมายเลข...ของกาชาดจังหวัด...ซึ่งเป็น นิติบุคคลตามกฎหมาย อันเป็นทรัพย์สินที่ใช้และมีไว้เพื่อสาธารณะประโยชน์ เป็นเหตุให้ รถยนต์คันดังกล่าวถูกเพลิงไหม้เสียหายทั้งคัน -หน้าที่ 6 บรรทัดที่ 9/12/15/17/20

ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 65 : ตัวอย่างของการกระทำอย่างมีขั้นตอนในการเผาศาลากลาง

-คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 12 บรรทัดที่ 12-13-14: กลุ่มคนเสื้อแดงดังกล่าวได้ทำการทุบกระจกหน้าต่างของอาคารศาลากลางจังหวัดชั้นล่าง แล้วโยนขวดที่บรรจุน้ำมันและเทน้ำมันที่บรรจุอยู่ในถังใส่เข้าไปภายในตัวอาคารศาลากลาง แล้วจุดไฟเผาอาคารศาลากลางฯ เป็นเหตุให้ไฟลุกลามไหม้ตัวอาคารศาลากลางจังหวัดได้รับความเสียหายทั้งหมด

-คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 21/22 บรรทัดที่ 22-23/ บรรทัดที่ 1: จากนั้นกลุ่มคนเสื้อแดงดังกล่าวได้ทำการทุบกระจกหน้าต่างของอาคารฯชั้นล่าง แล้วมีการโยนขวดที่บรรจุน้ำมันและเทน้ำมัน/ที่บรรจุอยู่ในถังเข้าไปภายในตัวอาคารฯ

แล้วจุดไฟเผาอาคารศาลากลางจังหวัด เป็นเหตุให้ไฟลุกลามไหม้ตัวอาคารศาลากลางฯ ได้รับความเสียหายทั้งหมด

-คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 24 บรรทัดที่ 13-15: จากนั้นมาที่ป้ายหยุดรถโดยสารฝั่งวัดศรีอุบลฯ เห็นกลุ่มคนเสื้อแดงพุ่งเข้าไปภายในบริเวณศาลากลาง แล้วทุบกระจกหน้าต่างอาคารศาลากลางจังหวัดทางฝั่งดังกล่าว จากนั้นโยนขวดที่บรรจุน้ำมัน และเทน้ำมันเข้าไปภายในอาคารศาลากลางจังหวัดผ่านกระจกหน้าต่างที่แตกแล้วจุดไฟเผา

-คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 31 บรรทัดที่ 8-9: บางคนเทน้ำมันรดเข้าไปในอาคาร บางคนใช้ขวดที่ภายในบรรจุน้ำมันจุดแล้วขว้างเข้าไปภายในอาคาร เป็นเหตุให้เกิดเพลิงลุกไหม้

ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 67 : ความเชื่อของศาล

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 31 บรรทัดที่ 13-23: "...เชื่อว่าจำเลยที่ 5 กับพวกบุกเข้าไปภายใน...ศาลากลาง...จริง ดังนั้นการ...เข้าไป...ย่อมเล็งเห็นได้ว่า จะต้องมีการทำลายอาคารศาลากลางเกิดขึ้นแน่ อีกทั้งก่อนหน้านี้มีการเผาขบวนรถยนต์...จำเลยที่ 5 ย่อมเล็งเห็นได้...ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะมีการวางเพลิงเผาอาคารศาลากลางจังหวัดเกิดขึ้น...เช่นนี้ พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมาจับฟังได้ว่า **จำเลยที่ 5 มีความผิดฐาน...ตามฟ้อง** พยานหลักฐานจำเลยที่ 5 ไม่อาจรับฟังหักล้างได้"

- คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 29 บรรทัดที่ 2-4: "เมื่อไม่ปรากฏว่า พยานโจทก์มีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยที่ 7 มาก่อน เชื่อว่าเบิกความไปตามความจริง"

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 33 บรรทัดที่ 6-7, "เมื่อไม่ปรากฏว่า พยานโจทก์ดังกล่าวมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยที่ 5 มาก่อน **เชื่อว่า**เบิกความไปตามข้อเท็จจริงที่ให้เห็นและรับรู้มา ไม่มีสาเหตุให้ระวางสงสัยว่าจะแก่งเบี่ยงเบี่ยงปรับปรับให้จำเลยที่ 5 ต้องรับโทษ...แม้จะเป็นคำขัดขอตของผู้กระทำความผิดด้วยกันก็ตาม" -คำว่าปรับปรับ ควรจะเป็นปรับปรับ น่าจะเป็นการพิมพ์ผิด

- ดูคำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 33 บรรทัดที่ 6-7: "เมื่อไม่ปรากฏว่า พยานโจทก์มีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยที่ 7 มาก่อน**เชื่อว่า**เบิกความไปตามความจริง"

ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 69 : การตีความของศาล

- คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 27 บรรทัดที่ 1-12: "จำเลยที่ 4 เข้าไปภายในบริเวณศาลากลางจังหวัดภายหลังจากที่กลุ่มผู้ชุมนุมพังรั้วและประตูรั้วศาลากลางแล้ว แสดงว่าขณะนั้นทางราชการได้ปิดทำการแล้ว เนื่องจากกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นจำนวนมากมาชุมนุม...จึงมีคำสั่งให้ปิดประตูรั้วทุกด้าน เพื่อความปลอดภัยเมื่อเป็นเช่นนี้ บุคคลทั่วไปหรือบุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องหากไม่ได้รับอนุญาตก็ไม่มีสิทธิ์จะเข้าไป หากเข้าไปย่อมมีความผิด ดังนั้น การที่กลุ่มผู้ชุมนุมพังรั้วและประตูรั้วบุกเข้าไปภายในศาลากลางจังหวัด ย่อมเป็นการกระทำที่มิชอบด้วย"

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 38 บรรทัดที่ 3-9: "...ซึ่งตามพฤติการณ์นับตั้งแต่จำเลยที่ 9 กับกลุ่มคนบุกเข้าไปทำลายอาคารศาลากลางจังหวัดแล้วออกมาพร้อมกัน อีกทั้งก่อนมีการเผาขบวนรถยนต์...**จำเลยที่ 9 ย่อมเล็งเห็น**ได้ว่าอาจมีเหตุการณ์เผาศาลากลางจังหวัดขึ้นได้ประกอบกับการกระทำของจำเลยที่ 9 ดังที่วินิจฉัยมาข้างต้น มีลักษณะช่วยเหลือกัน **จึงเชื่อว่า** จำเลยที่ 9 **มีส่วน**กับการกระทำหรือรู้เห็นรับรู้ถึงการกระทำ**ในการทุบทำลายและจุดไฟเผาอาคารศาลากลาง จังหวัด...**"

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 32 บรรทัดที่ 1-4: "...แต่สำหรับความผิดฐานร่วมกันบุกรุก ความผิดฐานร่วมกันทำให้เสียหาย และความผิดฐานร่วมกันวางเพลิงนั้น ตามพฤติการณ์ของจำเลยที่ 5 กับพวกที่บุกเข้าไปภายในศาลากลางแล้วร่วมกันทำลายทรัพย์สินและเผาอาคารศาลากลางทันทีนั้น **เป็นการกระทำที่มีเจตนา**มุ่งหมายเพื่อทำลายทรัพย์สินและเผาอาคารศาลากลางจังหวัด"

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 38 บรรทัดที่ 11-15: "พยานหลักฐานจำเลยที่ 9 ไม่อาจหักล้างได้...ตามพฤติการณ์ของจำเลยที่ 9 กับพวกที่บุกเข้าไปภายในศาลากลางแล้วร่วมกันทำลายทรัพย์สินและเผาอาคารศาลากลางทันทีนั้น **เป็นการกระทำที่มีเจตนา**มุ่งหมายเพื่อทำลายทรัพย์สินและเผาอาคารศาลากลาง"

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 43 บรรทัดที่ 3-6: "และเมื่อปรากฏในภายหลังว่าหลังจากที่กลุ่มคนบุกเข้าไปในศาลากลางจังหวัดแล้ว อาคารศาลากลางจังหวัดถูกเผา โดยไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดเข้าไปภายในศาลากลางจังหวัดในขณะนั้นอีก

เมื่อ**พิเคราะห์**ประกอบกับภาพถ่ายดังที่วินิจฉัยมาตั้งแต่ต้น **เชื่อได้ว่าการวางเพลิงเผาอาคารศาลากลางจังหวัดเกิดขึ้นจากกลุ่มคนดังกล่าว"**

ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 73 : คำพิพากษาที่อธิบายการทำร้ายเจ้าพนักงานดับเพลิงและทำลายอุปกรณ์ดับเพลิง

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 21 บรรทัดที่ 8: "กลุ่มคนเสื้อแดงบางส่วนใช้หนังสือโดยใช้อ่อนหิน ลูกแก้วและตัวนอต เป็นกระสุนยิงเข้าใส่เจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าหน้าที่วางแนวป้องกันอยู่ในรั้วด้านหน้า ...จนกระทั่งสามารถพังประตูรั้วและบุกเข้าไปภายในบริเวณศาลากลางได้ เจ้าหน้าที่ทหารที่วางกองกำลังอยู่บริเวณ ดังกล่าวจึงถอยกลับเข้าไปภายในตัวอาคารศาลากลางฯ"

- คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 33 บรรทัดที่ 14-22: "พยานวัตถุ..เป็นภาพเหตุการณ์เดียวกัน โดยขณะนั้นไฟกำลังลุกไหม้ตัวอาคารศาลากลางจังหวัดทางด้านข้าง เจ้าหน้าที่ดับเพลิงพยายามชั้บรถดับเพลิงจากด้านหน้าไปยังที่ตั้งกล่าวเพื่อดับไฟ โดยมีเจ้าหน้าที่ดับเพลิงเดินตามรถไป และยังมีเจ้าพนักงานตำรวจถือโล่คอยอำนวยความสะดวก เนื่องจากขณะนั้นมีกลุ่มผู้ชุมนุมซึ่งหลบอยู่หลังแผ่นสังกะสีที่ติดตั้งเป็นแผงเพื่อสร้างเป็นแนวรั้วสำหรับสร้างอาคารใหม่ ซึ่งอยู่ใน บริเวณศาลากลาง ขว้างปาก้อนหินและไม่เข้ามายังรถดับเพลิงพร้อมกับ **ขว้างก้อนหินและไม่เข้าใส่เจ้าหน้าที่ดับเพลิงและเจ้าพนักงานตำรวจ จนเจ้าหน้าที่ดับเพลิงและเจ้าพนักงานตำรวจต้องล่าถอยพร้อมชั้บรถกลับมาด้านหน้า"**

ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 84 : ตัวอย่างคำพิพากษาที่ยอมรับว่าในเหตุการณ์เผาศาลากลางมีการยิงจนมีผู้บาดเจ็บ

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 21 บรรทัดที่ 13-16: "กลุ่มคนเสื้อแดงจำนวนมากพยายามวิ่งไล่และสนามไปที่อาคารศาลากลางจังหวัดแต่ยังไม่ถึงปรากฏว่ามีเสียงคล้ายเสียงการยิงอาวุธปืนดังขึ้นหลายนัด เป็นเหตุให้กลุ่มคนเสื้อแดงถอยถอยออกไปนอกบริเวณศาลากลางจังหวัด..."

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นหน้าที่ 31 บรรทัดที่ 17-18: "...เพราะขณะนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมอยู่ในอารมณ์โกรธแค้นและฮึกเหิม เพราะมีการประกาศว่าทหาร

ยิงประชาชน..."

- คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 42 บรรทัดที่ 20-23/หน้าที่ 43 บรรทัดที่ 1-3: "ซึ่งจากข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่ากลุ่มคนที่บุกเข้าไปในศาลากลาง ....แล้วต่อมา มีไฟลุกไหม้...เห็นว่าขณะนั้นกลุ่มคนที่บุกเข้าไป...ภายหลังจากที่กลุ่มผู้ชุมนุม ล่าถอยออกมา เนื่องจากมีผู้ชุมนุมบางคนถูกยิงได้รับบาดเจ็บ...ดังนั้นกลุ่มคน ดังกล่าวที่บุกเข้าไปอีกครั้งหนึ่ง...จึงมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแน่แท้..."

**ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 85 : ตัวอย่างคำให้การของจำเลยที่บอกทหาร
ไม่ให้ยิงประชาชน**

- คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 14-15 บรรทัดที่ 21-23/บรรทัดที่ 1: "เมื่อคนเสื้อแดงบุกเข้าไปในศาลากลาง ได้ยินเสียงปืน มีตบตะโกนว่ามีคนถูกยิง ถึงแก่ความตาย จำเลยจึงเข้าไปในบริเวณศาลากลาง ไปยืนอยู่ตรงบริเวณพระบรมรูป ร.5 เห็นเจ้าหน้าที่ทหารคนหนึ่งถือปืนยืนอยู่หน้าอาคาร จำเลยจึงเข้าไปที่ทหาร แล้วพูดว่าห้ามยิงประชาชน"

**ภาคผนวกเชิงอรรถที่ 87 : ตัวอย่างคำพิพากษาที่จำเลยบอกผู้ว่าราชการ
จังหวัดให้ทหารหยุดยิง**

- คำพิพากษาศาลชั้นต้น หน้าที่ 14 ย่อหน้าที่ 2 บรรทัดที่ 5-7: "ต่อมาเมื่อกลุ่ม ผู้ชุมนุมบุกเข้ามาภายในบริเวณศาลากลาง... แล้วมีเสียงปืนดังขึ้น จำเลยที่ 3 จึงตะโกน ว่าอย่ายิง และขณะนั้นผู้ว่า... เดินมายังบริเวณดังกล่าว จำเลยที่ 2 จึงบอกแก่ผู้ว่า... ให้ทหารหยุดยิง แต่... ยังได้ยินเสียงปืนอยู่" : การนำสืบของจำเลยที่ 3 ซึ่งในย่อหน้านี้ มีทั้งจำเลยที่ 3 และ จำเลยที่ 2 โดยบริบทแล้วน่าจะเป็นย่อหน้าที่กล่าวถึงการนำสืบ ของจำเลยที่ 3 น่าจะเป็นการพิมพ์ผิด ซึ่งไม่น่าจะเกิดขึ้นในคำพิพากษา